

Rodinné prostředí homosexuálního jedince

Lucie Stachovcová

Bakalářská práce
2017

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lucie Stachovcová**
Osobní číslo: **H140154**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Rodinné prostředí homosexuálního jedince**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti homosexuality, rodiny a registrovaného partnerství.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvalitativního výzkumu formou polostrukturovaného rozhovoru.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

JANOŠOVÁ, Pavlína. Homosexualita v názorech současné společnosti. 1. Vyd. Praha: Karolinum, 2000, ISBN 80-718-4954-5.

HIML, Pavel, SEIDL, Jan, SCHINDLER, Franz. Miluji tvory svého pohlaví. 1. Vyd. Praha: Argo, 2013, ISBN 978-80-257-0876-7.

FANEL, Jiří. Gay historie. 1. Vyd. Praha: Dauphin, 2000, ISBN 80-727-2010-4.

MATOUŠEK, Oldřich. Rodina jako instituce a vztahová síť. 1. Vyd. Praha: Sociologické nakladatelství – Slon, 1993, ISBN 80-901-4247-8.

ŠVARÍČEK, Roman, ŠEĐOVÁ, Klára a kol. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. 1.vyd. Praha: Portál, 2007, ISBN 978-80-7367-313-0.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Lucie Blašíková
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

29. listopadu 2016

Termín odevzdání bakalářské práce:

26. dubna 2017

Ve Zlíně dne 29. listopadu 2016

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 10. 4. 2017

.....
Stroj

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevydělčně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užíje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené zájemcem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá problematikou rodinného prostředí a homosexuality. Teoretická část je rozdělena do tří hlavních kapitol. První kapitola se soustřeďuje na oblast rodiny a prostředí. Kapitola následující je zaměřena na homosexualitu a okrajově také na registrované partnerství, které s homosexualitou úzce souvisí. V rámci této kapitoly jsou popisovány pojmy, jako je homosexualita nebo homosexuální chování. Pozornost je věnována také příčinám vzniku homosexuální orientace a samotnému výskytu homosexuality. Poslední kapitola detailně popisuje proces coming out, kde je vysvětlován samotný pojem, ale především jeho náležité fáze. V praktické části bakalářské práce je realizován kvalitativní výzkum, jehož cílem je popsat proces přijetí homosexuálně orientovaného jedince a další aspekty, které se k této problematice vztahují.

Klíčová slova: homosexualita, homosexuální jedinec, registrované partnerství, rodinné prostředí, coming out

ABSTRAKT

This bachelor thesis is about problematics of family environment and homosexuality. Theoretical part of this thesis is splitted into three main chapters. First chapter is focused on family area and surroundings. Following chapter is targeted on homosexuality itself and partly on registered partnership, which is closely related to homosexuality. Within this chapter are described terms like homosexuality or homosexual behaviour. Attention is also payed on causes of homosexual orientation and on homosexual occurrence itself. Last chapter is about detailed description of coming out process, where is explained the term itself, but mostly its appropriate phases. In the practical part of this bachelor thesis is made the qualitative research, whose target is to describe acceptance process of a homosexual by his parents and and other aspects that relate to this problematics.

Keywords: homosexuality, a homosexual, registered partnership, family surroundings, coming out

Chtěla bych poděkovat Mgr. Lucii Blašíkové za vstřícnost, užitečné rady a připomínky v průběhu psaní bakalářské práce.

Dále bych chtěla poděkovat všem rodičům homosexuálních potomků, kteří byli ochotní se zapojit do mého výzkumu.

V neposlední řadě patří poděkování také mému otci a dalším členům rodiny za podporu a pomoc po celou dobu mého studia.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST.....	12
1 RODINNÉ PROSTŘEDÍ.....	13
1.1 RODINA	15
1.2 TYPOLOGIE RODIN.....	16
1.3 VÝZNAM A FUNKCE RODINY.....	17
1.4 RODINNÉ PROSTŘEDÍ V KONTEXTU VYBRANÝCH TYPOLOGIÍ	18
2 HOMOSEXUALITA.....	21
2.1 (HOMO) SEXUÁLNÍ IDENTIFIKACE	22
2.2 HOMOSEXUÁLNÍ CHOVÁNÍ A JEHO DŮVODY	23
2.3 DĚTSTVÍ HOMOSEXUÁLNÍHO JEDINCE.....	25
2.4 PŘEDSUDBY VŮČI HOMOSEXUALITĚ A HOMOFOBIE	26
2.5 PŘÍČINY VZNIKU HOMOSEXUALITY.....	27
2.6 HOMOSEXUÁLNÍ SOUŽITÍ.....	29
2.7 VÝSKYT HOMOSEXUALITY	30
3 COMING OUT	32
3.1 POZNÁVÁNÍ SVÉ ORIENTACE	34
3.2 RODIČE A COMING OUT.....	35
3.3 STÁDIA RODIČOVSKÉHO COMING OUTU.....	36
II PRAKTICKÁ ČÁST	38
4 METODOLOGIE VÝZKUMU.....	39
4.1 VÝZKUMNÉ CÍLE	39
4.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	40
4.3 STRATEGIE VÝZKUMU	40
4.4 METODA SBĚRU DAT	41
4.5 VÝZKUMNÝ SOUBOR	41
5 ANALÝZA DAT.....	42
5.1 KATEGORIE Č. 1 - MAMI, TATI JSEM HOMOSEXUÁL!	42
5.2 KATEGORIE Č. 2 - PRVOTNÍ MOMENTY	44
5.3 KATEGORIE Č. 3 - V PRŮBĚHU ČASU.....	45
5.4 KATEGORIE Č. 4 – OD AKCEPTACE PO SOUČASNOST	47
5.5 KATEGORIE Č. 5 – OKOLÍ NEJBLIŽŠÍCH	48
5.6 KATEGORIE Č. 6 – KLADY A ZÁPORY.....	50
5.7 PARADIGMATICKÝ MODEL.....	51
6 INTERPRETACE DAT.....	53
7 DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	57
ZÁVĚR	58
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	59
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	62
SEZNAM OBRÁZKŮ	63

SEZNAM TABULEK.....	64
SEZNAM PŘÍLOH.....	65

ÚVOD

Homosexualita se v současné společnosti objevuje stále jako velmi ožehavé téma. V kontextu homosexuality jsme v posledních letech hovořili zejména o adopci dětí homosexuálními páry nebo stále zvyšujícímu se výskytu viru HIV. Postoj společnosti k této sexuální menšině se průběhu let značně změnil. Lidé si existenci homosexuálů v naší společnosti uvědomují a plně ji začínají respektovat. Významným mezníkem, který vedl k toleranci a pochopení osob jiné sexuální orientace bylo především vyškrtnutí homosexuality ze seznamu duševních poruch a nemocí.

V oblasti rodinného prostředí se zaměřujeme především na rodiče homosexuálních potomků, kteří se v rámci výzkumného šetření stali zvolenými respondenty.

K výběru tématu bakalářské práce nás inspirovala především osobní zkušenost. Jednalo se o blízkého přítele, jehož matka se s homosexualitou svého dítěte těžce vyrovnávala. Věděli jsme, že situace v této rodině byla velmi komplikovaná. Abychom na základě našeho prožitku mohli této problematice lépe porozumět, ale zároveň ji také obohatit o nové poznatky, rozhodli jsme se věnovat tématu homosexuality právě v kontextu rodinného prostředí.

Teoretická část je strukturovaná do tří kapitol. První kapitola se zaměřuje na rodinné prostředí. Uvádíme zde typologii rodin, funkce rodiny a ve vztahu k rodinnému prostředí zmíníme další významná prostředí. Ve druhém úseku se zabýváme homosexualitou. V této části objasníme co je to homofobie, homosexuální chování, nebo také jak může vypadat homosexuální identifikace. Svou pozornost soustředíme také na registrované partnerství, které k homosexualitě neodmyslitelně patří. Poslední kapitola je věnována procesu coming out. Ve vztahu k tématu bakalářské práce poukazujeme zejména na coming out u rodičů.

Praktická část se zabývá výzkumným šetřením a propojením teorie s praxí v návaznosti na teoretickou část práce. V této části bakalářské práce je cílem pomocí kvalitativně orientovaného výzkumu zjistit, jaký je proces přijetí homosexuality jedinců ze stran samotných rodičů. Naším úsilím je zejména porozumět, jak respondenti homosexualitu vnímali bezprostředně po oznámení, tak z hlediska delšího časového období. V této souvislosti se snažíme zachytit i další aspekty s touto problematikou spojené. Zjišťujeme, jak tato skutečnost ovlivnila rodinné prostředí respondentů, nebo také jaká pozitiva a negativa spatřují respondenti v sexuální odlišnosti svého potomka. Zjišťování procesu je realizováno formou kvalitativního pojetí výzkumného šetření za pomoci polostrukturovaných rozhovorů s rodiči homosexuálů v přirozeném, nebo jiném prostředí. Získané informace jsou analyzovány a dále rozpra-

covány pomocí otevřeného a axiálního kódování. Na základě získaných informací bychom rádi dospěli k obohacení dosavadní teorie.

Předpokládáme, že tato práce bude přínosem nejen absolventům sociální pedagogiky, kteří se o tuto oblast zajímají, ale také rodičům homosexuálních dětí, kteří se s problematikou prostřednictvím této práce mohou blíže seznámit a situaci svých dětí tak lépe pochopit.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 RODINNÉ PROSTŘEDÍ

Každý jedinec od počátků svého života vyrůstá v určitém prostředí, které ho může různými způsoby ovlivnit. Na základě studia vysoké školy víme, že rodinné prostředí je vůbec tím nejdůležitějším a zároveň nejpřirozenějším prostorem, který má na vývoj dítěte zásadní vliv. O pravdivosti tohoto tvrzení vypovídají následující definice autorů, zabývající se touto problematikou.

Vzhledem k funkcím rodiny v lidském společenství považuje se rodinné prostředí za nejvýznamnější zdroj vlivů formujících vývoj jedince. Rodinné prostředí působí na základní psychické, tělesné a sociální charakteristiky vývoje dítěte od narození až mnohdy do období dospělosti, zejména ovlivňuje jazykovou a komunikační kompetenci dítěte, jeho kognitivní a emoční vývoj, postoje, předsudky a hodnotové orientace aj. (Průcha, Walterová, Mareš, 2001, s. 203)

Za důležitý je pokládán také vliv rodinného prostředí na utváření životního stylu lidí, zejména na jejich životní a profesní dráhy nebo také ekonomické postavení. Někteří odborníci na základně těchto tvrzení dospívají k názoru, že různé negativní projevy v současné společnosti mohou být zapříčiněny nekvalitním fungováním rodinného prostředí, které na jedince působí a on se posléze stává jejich nositelem. (Průcha, Walterová, Mareš, 2001, s. 203)

Rodinné prostředí můžeme také dělit a to konkrétně dle podmínek, které rodinné prostředí utvářejí a mají vliv na působení v oblasti výchovy a vývoje samotného dítěte. Dle Krause (2014, s. 86-87) rozlišujeme prostředí demograficko-psychologické, materiálně ekonomické a kulturně-pedagogické.

Demograficko-psychologické podmínky rodinného prostředí

V případě těchto podmínek můžeme hovořit o celkové struktuře rodiny a aspektech vyplývajících z působení otce, matky, sourozenců, nebo také prarodičů. V této oblasti je rovněž kladen důraz na vnitřní stabilitu rodiny, která by měla představovat základnu emocionální atmosféry rodinného prostředí.

Materiálně-ekonomické faktory rodinného prostředí

Do této sféry řadíme zaměstnanost rodičů, kvalitu a celkový charakter bydlení, vybavení domácnosti nebo také finanční zázemí. Současně nás v této oblasti zajímá individuální

spotřeba rodiny, kterou považujeme za součást životního stylu a vliv okolní techniky na život rodiny.

Kulturně-výchovné oblasti rodinného prostředí

Předmětem tohoto pole je orientace v oblasti hodnot, dosažené vzdělání rodičů, nebo také životní styl, kde je kladen důraz především na otázku trávení volného času. Pozornost je soustředěna na pedagogizaci prostředí neboli úpravu prostředí na základě výchovných cílů.

Nedílnou částí rodinného prostředí jsou rodiče, kteří mají na utváření kvalitního rodinného prostředí nejvýznamnější vliv. V odborné literatuře se s vymezením tohoto pojmu setkáváme jen velmi zřídka. Co je pro tuto oblast specifické je rodičovská odpovědnost, se kterou nás blíže seznamuje zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník respektive jeho druhá část, která nese název rodinné právo.

Zákon vymezuje rodičovskou odpovědnost jako soubor práv a povinností rodičů, které spočívají zejména v péči o dítě. V tomto případě můžeme hovořit především o péči v oblasti zdraví dítěte, zajištění jeho tělesného, citového, rozumového a mravního vývoje. Zákon rovněž pojednává o řádné ochraně dítěte a udržování osobního styku s dítětem. Nedílnou součástí jsou také povinnosti v zajišťování jeho vzdělání a výchovy, nebo také v určení místa jeho bydliště, v jeho zastupování a spravování jeho jmění. Rodičovská odpovědnost u rodičů vzniká narozením dítěte a zaniká v momentě, kdy dítě nabude plné svéprávnosti. (Česko, 2012, §865- §905)

Za velmi důležité v rámci rodinného prostředí považujeme pouto mezi rodičem a dítětem. Jsme toho názoru, že kvalita rodičovských vztahů může hrát zásadní roli při odhalení homosexuální orientace před samotnými rodiči.

O blízkém a bezpečném vztahu mezi rodičem a dítětem pojednává mimo jiné Lynn Walsh (2015, s. 118), která dospívá k názoru, že takto kvalitní vztah předurčuje naše největší lidské schopnosti, zejména poté emocionální charakter, schopnost důvěry a učení, rozvoj zdravého smyslu chápání svého vlastního já nebo také úspěšné vztahy v životě. Absence blízkých a autoritativních vazeb s rodiči zapříčiňují vytváření pevných vazeb adolescentů s vrstevníky, kteří ale přirozeně nejsou dostatečně zralí, aby byli dobrým vedením. Pouze zralí a věrní rodiče mohou dítěti poskytnout pevné a láskyplné zázemí a především zásadové vedení, které je potřeba při utváření a rozvoji zdravého potenciálu adolescenta. V případě nestability ve vztahu mezi rodičem a dítětem může docházet k potížím emocionálního charakteru, které posléze hýbou společností.

1.1 Rodina

V přecházející kapitole jsme se věnovali komplexním popisem rodinného prostředí, jeho rozdělení a vybranými tématy, které se s problematikou pojí. V této kapitole se budeme zabývat vymezením rodiny, která z hlediska naší práce představuje důležitou jednotku, u které dochází k zveřejňování homosexuální identity.

Jak uvádí Přádka, Knotová, Faltýsková, (2004, s. 27) vymezení rodinu je poměrně složitá záležitost, neboť variabilita její podoby je značně rozsáhlá.

Na otázku co je rodina, můžeme nalézt odpověď v pedagogickém slovníku. Zde bychom rodinu mohli charakterizovat jako nejstarší společenskou instituci. V rámci rodiny jsou naplňovány socializační, ekonomické, reprodukční, sexuálně – regulační a jiné funkce. Současně se podílí na formování interpersonálních vztahů, hodnot, postojů, životního stylu a vytváří určité emocionální klima. (Průcha, Walterová, Mareš, 2001, s. 202)

Z pohledu sociologie, rodina představuje *sociální zařízení, jehož základním účelem je vytvářet soukromý prostor pro reprodukci společnosti, stíněný proti vířícímu a nepřehlednému světu veřejnému. Chrání své členy, nemění svůj tvar, vnitřní uspořádání ani habitus a změny ve svém prostředí vyrovnává.* (Možný, 2006, s. 1)

Jiná definice vymezuje rodinu jako skupinu lidí, která je svázána společnou historií, současnou realitou a budoucím očekáváním. Členové jsou obvykle vázáni dědičností, legálními manželskými svazky, adopcí nebo společným uskupením života v určitém vymezeném úseku jejich životní cesty. Pojem rodina můžeme užívat i v případě, kdy se jedná o nesezdaný pár nebo náhradní rodinu a to z toho důvodu, že mezi těmito lidmi existují intenzivní, emocionální a kontinuální psychologické vazby. (Kramer In Sobotková, 2007, s. 24)

Rodina v průběhu let značně změnila svou podobu. Ve vyspělých zemích západního světa dochází od 20. století k velkým proměnám rodiny. Všeobecně známým trendem je stále klesající počet dětí. V současné době reflektujeme také rostoucí věk, ve kterém dochází k uzavírání prvního sňatku a rostoucí počet rozvodů v porovnání s počtem sňatků a nesezdaných soužití. Problémem oproti dřívější době je také nárůst matek vychovávajících dítě bez manžela i počet dobrovolně bezdětných rodin. Tyto změny jsou důsledkem současného společenského klimatu, ve kterém má vysokou hodnotu nejvýhodnější uplatnění na trhu práce a individuální svoboda člověka. (Matoušek, 2016, s. 177)

Rodinu rovněž považujeme za důležité prostředí, které představuje nejpřirozenější prostor pro sexuální výchovu. Zařadit bychom zde mohli rozhovory o pohlavním dospívání, partnerství, lásce, erotice, sexualitě a jejich projevech. Rodina je víceméně jediným místem, kde dospělí i děti pociťují blízkost a intimitu. Jedná se o ideální podmínky pro důvěrné a velmi osobní rozhovory, které lze v jiném prostředí jen těžce napodobit. (Šilerová, 2003, s. 19)

Domníváme se, že v dobře fungující rodině, ve které panuje vzájemná důvěra, blízkost a sdílnost, bychom bez větších zábran mohli hovořit také o homosexualitě, která se u dospívajícího dítěte může projevit a ve fázi přijímání této odlišnosti způsobovat značné problémy.

1.2 Typologie rodin

Rodinu bychom mohli rozdělit na základě mnoha kritérií. V této kapitole je věnována pozornost vybraným typologiím, které považujeme za stěžejní.

Dle velikosti rozlišujeme:

- a) **Rodina nukleární** – Jedná se o základní rodinu, kterou tvoří dva dospělí lidé, žijící ve společné domácnosti s vlastním, nebo adoptovaným dítětem.
- b) **Rodina rozšířená** – Do této rodiny zahrnujeme další rodinné příbuzné, jako jsou strýcové, tety, bratrance, sestřenice nebo prarodiče. (Giddens, 2013, s. 309)

Dle úrovně plnění funkcí bychom rodinu mohli dělit následovně:

- a) **Rodina funkční** – Tato rodina přiměřeně plní všechny své základní funkce, které jsou od ní očekávány.
- b) **Rodina dysfunkční** – V této rodině nejsou některé z funkcí naplňovány dostatečně, ale i přes tento nedostatek, fungování rodiny není zásadně ohroženo.
- c) **Rodina afunkční** – Jedná se o rodinu, která neplní žádnou ze svých základních funkcí. Rovněž zde dochází k narušení socializačního vývoje dítěte.

Z jiného pohledu bychom rodinu mohli rozdělit na:

- a) **Rodina orientační** – Do této rodiny se rodíme a následně v ní vyrůstáme.
- b) **Rodina prokreační** – Tuto rodinu označujeme také jako reprodukční. Z tohoto pojmenování vyplývá, že se jedná o založení nového rodinného svazku. (Kraus, 2014, s. 80)

Gjuričová (2003, s. 83-54) rozděluje rodinu dle konkrétního druhu na úplnou a neúplnou. Dále rozeznává rodinu nesezdanou, doplněnou, třígenerační, nebiologickou, homosexuální, lesbickou ale také bezdětnou, nebo rodinu využívající nové reprodukční techniky.

Ve vztahu s rodinou a jejím rozdělením se pojí důležité pojmy. S rodinným prostředím úzce souvisí domácnost, kterou tvoří skupiny lidí nebo jednotlivci. Tyto osoby sdílejí společné bydlení a další nezbytné věci. V rámci rodinných vztahů pokládáme za vhodné vymezit také pojem manželství, na kterém rodina nepochybně spočívá. *Manželství lze definovat jako společensky uznáný a schválený sexuální svazek mezi dvěma dospělými jedinci.* (Giddens, 2013, s. 309)

1.3 Význam a funkce rodiny

V rámci významu rodiny bychom měli klást největší důraz na její nenahraditelnost. Rodina se stále více než v dřívějších dobách stává útočištěm před veřejným světem. Zejména v sociálně slabém prostředí rodina figuruje jako jediný opěrný bod, kam se její členové mohou s jistotou a v bezpečí uchýlit. Požadavky na rodinu v dnešní společnosti stále vzrůstají. Následkem těchto vysokých nároků považujeme nedostatečné plnění funkcí, které jsou pro rodinu základní. (Kraus, 2014, s. 81)

Velký význam je rodině všeobecně přikládán v oblasti péče o dítěte. Rodina by měla pečovat o dítě v oblasti jeho zdraví, výchovy a vzdělávání. Za další důležitý aspekt pokládáme vytváření stálého, přijímajícího a vřelého prostředí, které poskytuje příznivé podmínky pro utváření zdravé osobnosti dítěte. Rodina by měla pro dítě znamenat především základní životní jistotu a vyvolávat v něm pocit bezpečí. (Matějček, 1994, s. 15-17)

Suchánková (© 2011) z hlediska významu rodiny poukazuje na uspokojování potřeb rodinných členů. Zaměřuje se především na potřeby tělesné, kam řadí spánek, stravu nebo osobní hygienu. Současně klade důraz na uspokojování potřeb duševních, kde vyzdvihuje zajištění pocitu bezpečí, lásky, uznání a docenění.

Kraus (2014, s. 81-83) pojednává o následujících funkcích rodiny:

Biologicko-reprodukční funkce – V této oblasti je nutné poukázat na znatelný úbytek dětí ve vyspělých zemích. Dítě je dle současných trendů vnímáno spíše jako překážka v kariérním růstu a vlastní seberealizaci. Současně se zvyšuje věk, ve kterém se ženy stávají matkami.

Funkce ochranná – Tato funkce spočívá zejména v zajištění základních životních potřeb členů rodiny. Z hlediska změn je poukazováno na větší zainteresování rodiny v oblasti péče o nemocného nebo vyšší finanční spoluúčast na zdravotní péči.

Sociálně ekonomická funkce – Rodina v rámci této funkce představuje důležitý prvek v rozvoji ekonomického systému společnosti. Do této oblasti můžeme současně zařadit problematiku nezaměstnanosti nebo zvyšování nákladů.

Socializačně – výchovná funkce – V této oblasti hraje důležitou roli příprava dětí a mladistvých do reálného života.

Rekreace, relaxace a zábava – Význam těchto aktivit je důležitý především u dětí. V rámci této problematiky je věnována pozornost času, který rodina sdílí pohromadě nebo zájmovým činnostem, které rodina společně vykonává.

Emocionální funkce – Zde nesmíme opomenout nezastupitelnost této funkce. Pouze rodina představuje pevné citové zázemí, které v nás vzbuzuje pocit lásky, jistoty a bezpečí.

1.4 Rodinné prostředí v kontextu vybraných typologií

Každý člověk se od počátku svého života seznamuje s vytyčenými možnostmi svého vlastního rozvoje a nabízejícími se šancemi v kulturním i společenském životě. Kvalitu života každého jedince rovněž ovlivňuje prostředí, ve kterém žije, pracuje nebo se vzdělává. (Přadka, Knotová, Faltýsková, 1998, s. 24)

Prostředí bychom mohli definovat jako *systém podnětů, který spoluvytváří strukturu obklopující jedince a vyvolává psychické reakce*. (Wroczynski In Kraus, 2014, s. 66-67)

Z hlediska prostředí má své opodstatněné místo sociální pedagogika, která se zabývá zejména prostředím sociálním a společenským. V této problematice zkoumá výchovné vlivy různých typů prostředí, reaguje také na přeměnu jednotlivých faktorů objektivního prostředí ve faktory prostředí subjektivního. Prostředím se zabývá řada dalších vědních oborů, které provádějí jeho analýzu z různorodých pohledů. Některé se mohou zabývat přírodními aspekty, jiné se zaměřují na sociální činitele. V dosud známých úvahách o prostředí se objevují jednotlivá dělení a typy konkrétních prostředí. (Přadka, Knotová, Faltýsková, 1998, s. 24-25)

Přadka, Knotová, Faltýsková (1998, s. 25) svou pozornost soustřeďují na přirozená prostředí výchovy. Zde se zabývají prostředím nejen rodinným, ale také školním, lokálním a

skupinovým. Své pedagogické zkoumání se snaží rozšířit o další dělení, a to na pracovní a volnočasová prostředí.

V kontextu **rodinného prostředí** tito autoři zdůrazňují především jeho nezastupitelnou výchovnou funkci. V centru rodinného prostředí se lidé postupně učí reagovat na svět, který je obklopuje. Prostor rodiny by mělo nabízet v dostatečném množství a kvalitě mnohostranné podněty, tak aby bylo dosaženo určité harmonie. Důležitým faktem je i to, že rodinné zázemí každého člověka velmi výrazně formuje. Prostřednictvím rodinného prostředí člověk uspokojuje své potřeby a vstupuje skrz něj do společnosti.

Školní prostředí je obvykle spojováno s institucionalizovaným a cílevědomým výchovně-vzdělávacím působením. Toto prostředí má rovněž výrazný vliv na rozvoj lidské osobnosti. Školu lze považovat za sociální instituci, která má stanovenou vlastní organizaci, metody, techniku práce a především výchovné cíle. Všeobecně bychom školní prostředí mohli pokládat za soubor vnějších i vnitřních předpokladů, které výrazně ovlivňují všechny činitele výchovy. Z hlediska školního prostředí bychom rovněž neměli opomenout participaci rodiny na školním systému konkrétních škol.

Vedle rodiny a školy je **lokální prostředí** dalším velmi významným socializačním činitelem, které je spojováno s životem každého jedince. Všeobecně bychom lokální prostředí mohli charakterizovat jako *prostředí, s nímž jedinec přichází pravidelně a bezprostředně do kontaktu v každodenním životě. Zahrnuje nejen přírodní kvality prostředí, ale také celý systém institucí sloužící společenskému životu, vztahy mezi lidmi, sociální normy a hodnoty, vzory chování, prostor pro činnosti ve volném čase.* U lokálního prostředí bychom mohli vymezit jeho základní typy. Jedná se o města, tradiční vesnice a moderní vesnice, která se vyznačují nulovým vztahem k zemědělství. Dlouhodobá pozorování zdůrazňují velmi výrazný vliv lokálního prostředí na výchovu a to zejména u dospívající generace.

Obor sociální pedagogika v rámci **skupinového prostředí** zkoumá zejména prostředí vrstevnických skupin. Vrstevnické skupiny považujeme za *malé a neformální sociální skupiny*, v nichž dochází k spontánnímu a přirozenému seskupení dospívající generace.

Význam **pracovního prostředí** bychom mohli spatřovat zejména v dospělosti člověka, ale i u mládeže v rámci praktické přípravy pro výkon budoucího povolání. V oblasti pracovního prostředí dochází k naplňování čtyř základních funkcí: produktivní, sociální, didaktické a výchovné.

Aktivity, které jedinec vykonává v rámci volného času, výrazně zasahují do jeho životního stylu a rytmu. *Volnočasové prostředí poskytuje nejrůznější příležitosti pro seberealizaci člověka.* Koncept volnočasového prostředí bývá obvykle spojován s mimoškolní a mimotřídní výchovou dětí a pedagogikou volného času, která svůj zájem soustřeďuje na zkoumání aktivit v nejrůznějších typech prostředí bez ohledu na věk. V souvislosti s touto problematikou je upozorňováno na vliv medií ve volném čase, které mohou stát za vzrůstajícím agresivním a násilným chováním.

Průcha (2013, s. 71) představuje typologii edukačního prostředí. V rámci této typologie poukazuje na následující konkrétní typy edukačního prostředí, která se nachází v lidské společnosti.

Druh prostředí	Příklady typických subjektů
rodinné	rodíče, děti, sourozenci
školní	učitelé, žáci, ředitelé
skupinové - neformální	skupina návštěvníků muzea
skupinové - formální	členové spolku, vědecké asociace
mediální	diváci televize
profesní	zaměstnanci a nadřízení
zdravotnické	lékaři, pacienti
sportovní	trenéři, sportovci
vojenské	důstojníci, vojáci
intimní	partneři v přátelském či milostném vztahu
náboženské	věřící, duchovní

Tabulka 1 Konkrétní typy edukačního prostředí.

V rámci této kapitoly jsme představili konkrétní typy prostředí. Zvláštní pozornost jsme věnovali rodinnému prostředí, které je těžištěm této bakalářské práce. Po zamyšlení nad subkapitolami, které svou pozornost směřovaly k funkcím, a významu rodiny lze konstatovat, že rodina své tradiční vlastnosti s vývojem společnosti postupně ztrácí. Dovolujeme si zdůraznit nenahraditelnost této instituce, která by v dnešním světě měla naopak zaujímat své přední místo.

2 HOMOSEXUALITA

Homosexualitu bychom mohli všeobecně považovat za sexuální náklonnost k příslušníkům stejného pohlaví. Postoje k homosexualitě se v průběhu různých historických období výrazně liší. Homosexualita je rozmanitě definována a chápána z rozličných hledisek. V této části jsme proto vybrali několik definicí, které zachycují vývoj pohledu na homosexualitu v konkrétním čase, ale i samotné vymezení homosexuality z lékařského, psychologického, nebo sociálního hlediska.

O homosexualitě se poprvé v historii zmínil maďarský psychiatr Karoly Benkert a to v roce 1869. Pojem homosexualita charakterizoval jako lásku muže či ženy k osobě stejného pohlaví, být jím vzrušen, a také být schopen s ním uskutečnit pohlavní styk. (Brzek, Pondělíčková, 1992, s. 19)

Podle československé encyklopedie z roku 1985 se jedná o sexuální úchylku (deviaci) charakterizovanou pohlavními styky s osobami stejného pohlaví neboli také sexuální zaměřením na osoby stejného pohlaví. (Malá československá encyklopedie, 1985, s. 819)

Deviaci bychom v této souvislosti mohli vymezit jako stabilní způsob myšlení, rozhodování, neboli tzv. vnějšího chování, který se v záporném smyslu zřetelně vymyká tomu, co je všeobecně považováno za běžné. Takové chování narušuje především vztahy svého nositele. (Průcha, Walterová, Mareš, 2001, s. 39 - 40)

Z lékařského pohledu, v době, kdy byla homosexualita hodnocena jako nemoc, *rozumíme trvalou citovou a erotickou preferenci osob stejného pohlaví. Je to celoživotní neměnný a nezvolený stav, charakterizovaný tím, že jeho nositel je pohlavně přitahován a vzrušován převážně či výlučně osobami stejného pohlaví.* (Brzek, Pondělíčková 1992, s. 19)

Jak už je z výše uvedeného patrné, homosexualita byla v minulosti součástí klasifikace duševních poruch a samotné považování homosexuality za poruchu duševního zdraví, bylo příčinou společenské a právní diskriminace této skupiny osob. V současných klasifikacích duševních nemocí homosexualitu nenalezneme z důvodu nulové existence o tom, že by homosexuální orientace jedince souvisela s nějakou psychiatrickou patologií. (McConaghy In Weiss, 2002, s. 11)

Ze sociálního hlediska můžeme homosexualitu vymezit jako geneticky determinovaný celoživotní a neměnný stav libida, při kterém jedinec za podmínky své svobodné volby preferuje objekt stejného pohlaví, a to především za účelem sexuálního a citového kontak-

tu. Takto vzniklý vztah se svou kvalitou vyrovná vztahu heterosexuálnímu. (Dubaj In Brzek, Pondělíčková 1992, s. 20)

Z psychologického stanoviska lze na homosexualitu nahlížet, jako na celoživotní stigmatizaci. V tomto případě hovoříme o trvalém rysu osobnosti, o kterém je rozhodnuto před samotným nástupem puberty. Tyto psychické vlastnosti si jedinec následně nese po celý svůj zbytek života. (Brzek, Pondělíčková 1992, s. 49)

2.1 (Homo) Sexuální identifikace

Pod pojmem sexuální identifikace rozumíme pocit příslušnosti k určitému pohlaví. (Skopal, 2014 s. 158). Sexuální identifikace se rovněž týká vlastního sebepojetí a určuje, za koho jedinec sám sebe považuje. Díky objevení vlastní sexuální orientace staví člověk svůj další citový život v podobě hledání partnera a následné založení rodiny. (Janošová, 2000, s. 16) Identifikaci bychom mohli označit také jako proces, kterému v kontextu homosexuality neříkáme jinak než coming out. Identitou se poté rozumí produkt nebo cílevědomý stav již zmíněného procesu identifikace. (Sloboda, 2016, s. 23)

Problematikou procesu coming out se budeme detailně věnovat v nadcházejících subkapitolách práce.

Okolo dvanáctého a osmnáctého měsíce probíhá u dítěte tzv. pohlavní identifikace s rodičem stejného pohlaví a také komplementace neboli doplňování s rodičem opačného pohlaví. Závěrem těchto procesů si dítě začíná uvědomovat své zaměření k určitému pohlaví. Pro samotnou pohlavní identifikaci je také důležité, jak s tímto jedincem jeho nejbližší jednájí. Díky vlivu dospělých jedinců si dítě také ujasňuje svou životní roli (mužskou nebo ženskou), která je dotvořena kolem druhého roku života jedince a následně okolo třetího roku je neměnná. (Brzek, Pondělíčková, 1992, s. 20)

V případě homosexuality a její identifikace hraje velkou úlohu postoj společnosti, který se v průběhu času pomalu vyvíjí. Dřívější odmítání a netolerance se postupně mění v postupné akceptování. Klíčovým mezníkem byly změny, ke kterým docházelo po roce 1989. Díky těmto změnám se do popředí dostávaly problémy, které byly dříve tabuizované. Důkazem a odpovídajícím faktem bylo velké procento homosexuálně orientovaných jedinců, kteří žili v manželství a plodili potomky. (Janošová, 2000, s. 16)

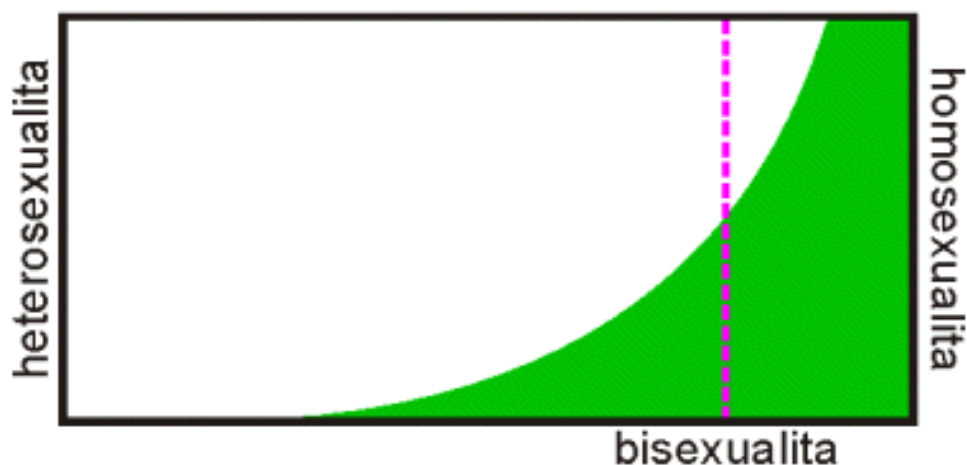
Brzek a Pondělíčková (1992, s. 18) zastávají názor, že *přijetí správné sexuální role a naplnění identifikačních předpokladů má důležitou stabilizační funkci*. Dobré sebepoznání je

velmi naléhavou záležitostí a to např. z důvodu závažného onemocnění AIDS. Jedná se např. o bisexuálně orientovaného jedince, který je schopen žít v heterosexuálním manželství a který díky své pravé sexuální orientaci postupně začíná lhát nejen svému partnerovi ale také sám sobě. Hrozbou této situace může být jednání pod tlakem své nezvladatelné pudovosti v podobě odlišného anonymního a zároveň velmi rizikového sexuálního kontaktu.

2.2 Homosexuální chování a jeho důvody

Mezi homosexuálním chováním a homosexualitou jako takovou existují určité tělesné souvislosti, ale nejedná se o pojmy totožné ani o pojmy které by spolu byly svázané. (Brzek, Pondělíčková 1992, s. 20)

Při určitém působení faktorů se může většina heterosexuálů chovat homosexuálně a naopak. U heterosexuálně orientovaných osob se mohou vyskytovat v určité míře dispozice k homosexualitě. Tyto dispozice mohou mít za následek homosexuální chování, které se může projevit za určitých podmínek, např. je-li znemožněn styk s osobami opačného pohlaví. Nejčastěji k těmto situacím dochází ve věznicích, armádě nebo internátech. Jestliže u těchto osob převažuje heterosexuální zaměření, pak v nejbližší příležitosti se tito lidé opět navrátí do svého heterosexuálně zaměřeného života. (Janošová, 2000, s. 15)

Obrázek 1 Míra sexuálních dispozic

Pro lepší pochopení jsme uvedli grafické znázornění míry sexuálních dispozic. Pokud by se nacházela osoba v levé části grafu a její postavení by zasahovalo do zeleného pole, jednalo by se heterosexuálně zaměřenou osobu, která by ale v sobě skrývala určitou míru ho-

mosexuálních dispozic. Tato osoba by se proto mohla sexuálně stýkat se sice méně přitažlivou, ale za stavu nouze ještě přece jen přijatelnou osobou stejného pohlaví. V tomto případě hovoříme o tzv. náhražkovém sexuálním chování. Přerušovaná čára představuje poměr heterosexuální a homosexuální preference 1:1. Zde patří lidé, kteří nedokáží rozlišit, jestli jsou pro ně přitažlivější muži, nebo ženy. Tento stav nazýváme bisexualitou. (Brzek, Pondělíčková 1992, s. 20-21)

Dalšími důvody homosexuálního chování jedinců, které nevyplývají z jejich sexuálního zaměření, může být např. zjištění (homosexuálně zaměřená prostituce). Příčinou, proč muži preferují sexuální styk s osobou stejného pohlaví, může být také strach ze sexuálního selhání u žen a to především v důsledku předchozí negativní zkušenosti. Podmínkou této preference ale musí být alespoň částečná přítomnost homosexuální dispozice. Podobným způsobem může u jedince vyvolat homosexuální chování zklamání z dětství, díky němuž může mít jedinec problém připoutat se. Zajímavou skutečností je uzavírání tzv. krycích manželských svazů. V těchto manželstvích jsou partneři vzájemně informováni o své skutečné sexuální orientaci a jejich nejčastějším důvodem uzavření tohoto manželství je vnější splynutí s většinovou společností. (Janošová, 2000, s. 15-16)

Na základě rozdílu mezi homosexualitou a homosexuálním chováním Plummer (In Giddens 1999, 127-128) homosexualitu dále rozděluje do čtyř základních typů:

Nezávazná homosexualita – Je charakteristická náhodným setkáním, které však sexuální život jedince nijak nestrukturuje. Za příklad jsou uváděny školní večírky.

Situační homosexualita - V tomto případě se počet homosexuálního jednání opakuje, ale nestává se přetrvávající preferencí.

Personalizovaná homosexualita – Za tento typ bychom mohli považovat chování jedinců, kteří dávají přednost homosexuálním praktikám, ale nacházejí se izolovaně od skupin, kde jsou tyto aktivity přijímány. Homosexualita se v tomto případě stává utajovanou skutečností.

Za důležitý typ homosexuality v rámci této kapitoly považujeme **homosexualitu jako způsob života**. Tento druh homosexuality charakterizuje jedince, pro jehož život jsou vztahy s lidmi se stejnými sexuálními zájmy klíčové a jedince, kteří mají za sebou svůj „coming out.“

2.3 Dětství homosexuálního jedince

V souvislosti s praktickou částí bakalářské práce pokládáme za vhodné zařazení tématu týkajícího se dětství homosexuálů. Základní otázkou mnoha odborníků totiž často zůstává, zdali je homosexuální zaměření prokazatelné již v samotném dětství.

Dětství některých homosexuálů bývá od samotného počátku velmi problematické mimo jiné proto, že prehomosexuální dítě nemusí splňovat očekávání svých rodičů. (Janošová, 2000, s. 21)

Podle Brzka a Pondělíčkové (1992, s. 37-38) homosexuální zaměření a jeho náznaky lze rozpoznat již v útlém věku dítěte. Jedná se o velmi charakteristické prvky chování, které signalizují narušený proces identifikace. U chlapců můžeme pozorovat nechuť k agresivním hrám a nezájem o sporty jako je fotbal nebo hokej. Homosexuální chlapci zpravidla nejeví zájem o motorismus, neperou se a nezápasí s ostatními chlapci. Bývají poslušní a namísto trávení času na hřištích upřednostňují pomoc matkám v domácnosti.

Vztah mezi otcem a synem, který vykazuje známky tohoto chování, bývá často narušen. Podle otce se jeho potomek neprojevuje dostatečně chlapecky, tak jak by si otec přál. Takový syn se postupně stává zklamáním a bývá označován jako nevydařený mužský potomek.

Stejně jako u chlapců můžeme určité projevy počínající homosexuality pozorovat u prehomosexuálních dívek. Dívky se zpravidla cítí lépe v kalhotách než v sukni, jejich zálibou se často stává hokej a fotbal, který hrají dokonce závodně. Není výjimkou, že se s kluky často perou a chovají se, tak jak se holkám spíše nesluší. V období dospívání se u nich začínají objevovat něžné city k ženám, a jelikož tyto dívky v dětství zlobily a byly s nimi pouhé starosti, homosexuální chování je spíše považováno jako jeden z dalších projevů jejich neslušnosti a ne jako odchylná sexuální orientace.

Je třeba zdůraznit, že rysy opačného pohlaví, které u některých dětí můžeme pozorovat, znamenají pouze zvýšenou pravděpodobnost budoucího homosexuálního zaměření v dospělosti, nicméně v každém konkrétním případě se nemusí jednat o zavádějící pravidlo. Rovněž absence výše zmíněných rysů v dětství homosexualitu nemusí v dospělosti vylučovat. Tyto konkrétní projevy by se měly stát pro rodiče spíše signálem, že se v období dospívání může u jejich potomka projevit homosexuální orientace. Tyto signály by rodi-

čům měly pomoci s postupnou přípravou a přijetím dítěte, které se v dospělosti nebude chovat podle tradičních představ společnosti.

2.4 Předsudky vůči homosexualitě a homofobie

Na otázku vztahu okolí k homosexuálům se zaměřoval pořad české televize s názvem Experiment. Součástí internetových stránek tohoto pořadu byla diskuse s velmi významným sexuologem profesorem Petrem Weissem, který se mimo jiné zamýšlel nad otázkou problémů, se kterými se homosexuálové ve společnosti potýkají. Profesor uvedl, že homosexuálové se setkávají ve společnosti se stejnými problémy jako heterosexuálové. Problém spočívá zejména v jejich příslušnosti k menšině. V naší společnosti existuje stále velké množství lidí, kteří se na homosexuální menšinu ale i jiné menšiny dívají s velkým opovržením. Takoví lidé mohou vůči této menšině vykazovat určité agresivní chování. Z tohoto důvodu je možné usoudit, že homosexuálové se opravdu s problémy setkávají, které ale příslušníci sexuální většiny nezažívají. Jedná se především o problémy s diskriminací, s agresí okolí nebo také problémy s ponižováním. Pozitivní zprávou je, že osob, které tímto způsobem vůči homosexuálům jednají, stále ubývá. Můžeme proto říci, že se jedná spíše o tzv. rezidua. (Experiment: 4% © 2008)

K této problematice se dále zmiňuje Uzel (2007, s. 27), který zastává názor, že v každé společnosti se vyskytuje určitý stupeň xenofobie. Strach z odlišnosti je zakódován do lidského chování a je příčinou mnoha společenských předsudků, které v hostilním vztahu k homosexuální menšině bývají někdy označovány jako homofobie. Jak už bylo naznačeno, Česká republika se řadí mezi země se značně vyvinutým liberálním přístupem k homosexuální menšině. Tento pozitivní přístup je dán především poměrně vysokou úrovní sexuální výchovy a v neposlední řadě také nižší religiozitou české společnosti.

Homofobie všeobecně označuje strach, odpor a nedůvěru k homosexualitě jako nepřirozené, odpudivé nebo hříšné. Pokud má externalizovanou podobu projevuje se většinou předsudky, stereotypy, posměšky, nadávkami a popřípadě jinými agresivními prvky. (Hartl, Hartlová In Krmářová, 2014, s. 61) V průběhu socializace se můžeme setkat rovněž s homofobií internalizovanou, která je typická negativními postoji a názory osoby homosexuálního zaměření k sobě samému. Je zřejmé, že tento problém může například zkomplikovat a ovlivnit proces coming outu a přinést hluboké psychické problémy. (Weiss In Krmářová, 2014, s. 61)

S homofobií jsou spjaty již zmíněné předsudky a mýty, které se k homosexualitě váží. Dle Goldenbergových (In Sobotková, 2007, s. 193) bychom mezi příklady nepodložených předsudků mohli zařadit následující:

- Většina homosexuálních mužů je ve svém chování femininní a většina homosexuálně orientovaných žen naopak maskulinní.
- Převážná část homosexuálů je ze své odlišné orientace nešťastná a snaží se o návrat k heterosexualitě.
- Homosexualita je nepřírozeným jevem, protože se nevyskytuje u jiných živočišných druhů.
- Homosexuálního jedince můžeme snadno identifikovat podle typických vnějších projevů a způsobů chování.
- Převážná část homosexuálních párů zastává tradiční role rozdělené na aktivní neboli mužskou a pasivní neboli ženskou roli.
- Všichni homosexuálové mužského pohlaví jsou promiskuitní.

2.5 Příčiny vzniku homosexuality

Dle dosavadních poznatků, věda nemá zcela jednoznačné a pravdivé vysvětlení pro vznik homosexuální orientace. (Uzel, 2007, s. 26-27)

Teorie vzniku homosexuality jsou velmi různorodé a často záleží na oboru, ze kterého odborníci při svém zkoumání homosexuality vychází. Nejčastěji můžeme hovořit o příčinách, které souvisejí s genetickými dispozicemi. Příčinu vzniku můžeme nalézt rovněž ve vývoji jedince v prenatálním období. Za další možnost můžeme považovat také vliv prostředí a výchovy a stále méně odborníků se přiklání i k tzv. teorii svedení, o které budeme dále hovořit.

Genetická předurčenost

Teorie vzniku homosexuality cestou genetických vlivů je opíráno o velký počet výzkumů v této oblasti. Jedním z nich byl například průzkum realizovaný v předválečném období, který poukázal na častější výskyt homosexuálů v příbuzenstvu. Za jedním z takových výzkumů stál G.W. Henry, který u čtrnácti osob, z celkového souboru 40 vyšetřovaných našel minimálně jednoho dalšího člena homosexuálního zaměření. Z tohoto výzkumu dále vyplynulo, že se jednalo o 10,6% homosexuálně orientovaných bratrů a 7,7% sester. Mezi dalšími příbuznými se nacházelo i 12 strýců a tet homosexuálního zaměření, přičemž 11

z nich pocházelo z mateřské linie tohoto příbuzenstva. Díky těmto výsledkům se začalo stále více předpokládat, že homosexuální orientace je dědičná ze strany matky než otce. Je potřeba podotknout, že téměř stejných výsledků bylo dosahováno u studií, který byly realizovány i v pozdějších letech. Nové poznatky veřejnosti přinesl také výzkum rakoviny v USA, který byl realizován roce 1993. Při zkoumání pohlavních chromozomů bylo zjištěno, že na hrotu dlouhého raménka pohlavního chromozomu X v oblasti nazývané Xq 28 se s největší pravděpodobností nachází gen, který zapříčiňuje homosexuální orientaci. Podobných výsledků bylo ve stejné době dosaženo výzkumem, který se odehrával na půdě ústavu pro genetiku v chování v Coloradu. V neposlední řadě podíl genetických dispozic potvrzuje i vyšší korelace u jednovaječných dvojčat, která je obvykle uváděna nad hranicí 50% jak uvádí například R. C. Pillard. (In Janošová, 2007, s. 25-26)

Vliv vývoje jedince v prenatálním období

Vše začíná v nitroděložním vývoji, kdy lidský zárodek má základy obou pohlaví. Posléze ale dochází k rozlišnému vývoji jeho konkrétního pohlaví, které je zakódované v jeho chromozomech. Sexuální diferenciaci vnitřního a následně vnějšího genitálu nastává okolo 2 – 4. měsíce těhotenství. Formování sexuální diferenciaci centrálního nervového systému probíhá přibližně mezi 4 až 6 měsícem prenatálního vývoje. (Zvěřina, 1991 s. 121). Jak uvádí Janošová (2000, s. 27-29) dle této zmíněné teorie může dojít ve vývoji v prenatálním období při zásobení mozku centra k hormonální nevyváženosti, která podle některých odborníků může za vznik odlišné sexuální orientace. V minulosti se také mnoho autorů domnívalo, že mužská homosexualita je zapříčiněna především nízkou hladinou mužského pohlavního hormonu, testosteronu. Dle novějších stanovisek je však přikláněno k hypotéze, že se může jednat spíše o rozdílnou reakci sexuálních center mezimozku na tento hormon. Dokladem jednoho z tvrzení jsou například výsledky výzkumu L. Kaplana, které uváděly výrazně nižší hladinu testosteronu u budoucích výlučně homosexuálních mužů. Za vznik odlišného sexuálního chování mohou podle některých autorů i jiní činitelé. Jedná se především o působení toxických látek a prožití silného stresu u matky v období prenatálního vývoje. Těmito výsledky byl vysvětlován také vyšší výskyt homosexuality u mužů narozených v období války.

Vlivy prostředí a výchovy

Odborníci se v této oblasti nejčastěji shodují na tom, že prostředí může predispozice k založení určitého sexuálního chování ovlivnit v prvních třech letech života jedince. Za

vznik homosexuality se v této oblasti uvádí působení rodičovského chování i další psychogenní faktory. Teorii ovlivnění rodinným prostředím a vztahy v pozdějším věku dítěte zastává Lewis Yablonsky (1995, s. 176-178), který vidí příčinu homosexuálního chování v přítomnosti dominantní matky a chabého či nedostatečného otcovského vzoru v dětství. Jinou tezi zastává Elisabeth Moberlyová (In Yablonsky 1995, s. 176-178), která považuje pozdější homosexualitu za důsledek nedostatku stejnopohlavní lásky v dětství, která má v následujícím období za úkol napravit dřívější deficit.

Teorie svedení

Tato teorie bývá z důvodu současných poznatků a důkazu z oblasti medicíny a psychologie často vyvracena. Jedná se taktéž o starou teorii, ke které se přiklání stále méně autorů. V rámci této teorie V. Tůma poukazuje na dívky, které byly v období psychického zrání pohlavně zneužity. Dotyčné dívky se podle autora následkem této negativní zkušenosti ve svém budoucím životě stanou prostitutkami nebo lesbičkami. (Janošová, 2007, s. 25-29)

2.6 Homosexuální soužití

Ve světě lze právní uznání stejnopohlavního partnerství členit do tří hlavních skupin. Jedná se o **manželství**, ve kterém jsou práva, odpovědnosti a právní uznání párů totožná jako u párů heterosexuálních. Stejnopohlavní manželství bylo právně ukotveno a umožněno homosexuálním párům v Belgii, Nizozemí, Španělsku, Švédsku, Norsku nebo také v Portugalsku. Dále se jedná o tzv. **neregistrované spolužití**, kde práva a povinnosti automaticky vznikají po určité době spolužití partnerů. V tomto případě můžeme hovořit o způsobu spolužití, který je rovněž typický pro heterosexuální páry. Posledním typem je **Registrované partnerství**, neboli také registrované spolužití. (Gay iniciativa, © 2001)

Tomuto způsobu homosexuálního soužití budeme věnovat zvláštní pozornost, jelikož se jedná o typ právního soužití osob stejného pohlaví, které je v České republice uzavíráno.

Registrované partnerství upravuje zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Vznik registrovaného partnerství je projevem svobodné vůle dvou osob totožného pohlaví. Způsob jeho uzavření probíhá před matričním úřadem, formou souhlasného svobodného a úplného prohlášení obou osob o tom, že společně vstupují do partnerství. (Česko, 2006, §2)

Pokud se jedná o registrované partnerství, musíme si uvědomit, jakými specifiky se liší od tradičního manželství.

Partneři mají v partnerství především stejná práva a povinnosti. Patří mezi ně zejména vyživovací povinnost mezi partnery, v případě, který mělo být dosaženo stejné kulturní a hmotné úrovně obou partnerů. Existence partnerství není rovněž bariérou ve výkonu rodičovské zodpovědnosti partnera vůči jeho dítěti ani potíží v oblasti svěření jeho dítěte do jeho výchovy. Jestliže jeden z partnerů pečuje o dítě a oba tito partneři sdílí společnou domácnost, participuje se na výchově dítěte i druhý partner. Povinnosti spojené s ochranou vývoje a výchovy dítěte se vztahují i na tohoto partnera. V případě partnerství je partner oprávněn zastupovat svého druhého partnera v oblasti běžných záležitostí, především přijímat za něho běžná plnění. Jednání jednoho z partnerů při zajišťování běžných záležitostí partnerství oba z partnerů zavazuje společně a bez rozdílu. (Česko, 2006, §12 - §13)

Jiná situace nastává v případě majetkoprávních záležitostí. V případě registrovaného partnerství bychom měli vědět, že společné jmění partnerů nevzniká. Vstupem do registrovaného svazku, na rozdíl od manželství rovněž nedochází automaticky ke vzniku společného nájmu bytu, který má jeden z partnerů pronajatý. (Dlouhá, © 2013)

Uzákonění registrovaného partnerství v České republice proběhlo v roce 2006. Od roku 2006 do konce 1. pololetí roku 2012 bylo dohromady uzavřeno 1 390 těchto registrovaných svazků. Z tohoto celkového počtu se jednalo o 963 svazků mezi muži a 427 mezi ženami. (Drápal, 2013, s. 198) Jelikož se nejedná o aktuální údaje, je pochopitelné, že v současné době by počet registrovaných partnerství byl značně vyšší.

2.7 Výskyt homosexuality

Oblastí výskytu homosexuality nebo homosexuálního chování se zabývala řada autorů. Z průzkumu Kinseyova institutu z roku 1987 bylo zveřejněno, že 37% dotazovaných mužů žilo alespoň po určitou dobu homosexuálně, a velký počet respondentů homosexuálního zaměření naopak žilo po nějaký čas v heterosexuálním vztahu. Z výsledků výzkumu dále vyplynulo, že za homosexuálně orientované se označovalo 2-4% mužů, přičemž několik dalších procent si nebylo zcela jisto. (Janošová, 2000, s. 14). Výsledky jiného průzkumu, provedeného v Čechách zaznamenaly mnohem nižší procento osob, kteří se cítí homosexuálně zaměření než podobné průzkumy prováděné v západních zemích. Za osoby odlišné sexuální orientace se považovalo pouze 0,4% mužů a 0,3% žen. Další procenta dotazovaných osob si nebylo jisto. (Weiss In Janošová, 2000, s. 14)

Výsledky jednotlivých sociálních a sexuologicky zaměřených výzkumů jsou zřetelně velmi rozdílné. Četnost mužské homosexuality se ale všeobecně uvádí okolo 4% (až 10%)

a u žen 1% a více. Zastoupení mužské homosexuality je na první pohled vyšší. Nejedná se však o věrohodné tvrzení. Roli v tomto případě mohou hrát různé společenské i sexuální činitele, včetně rozdílného sexuálního zrání nebo také fakt, že ženská homosexualita je mnohem méně společensky nápadná než ta mužská. (Janošová, 2000, s. 13-14)

Český statistický úřad nepodává informace o aktuálním počtu homosexuálů v České republice. Z výsledků sčítání lidu, které bylo realizováno naposledy v roce 2011, jsme ale měli možnost zjistit informace o soužití osob stejného pohlaví.

Český statistický úřad zdůrazňuje, že se jedná o téma velmi citlivé, proto s největší pravděpodobností nebyly ve sčítání lidu zaznamenány všechny takové svazky. Ze sčítání lidu vyplynulo, že minimálně jednou uzavřelo registrované partnerství 2 243 osob. Dalších 8 112 osob tvrdilo, že s osobou stejného pohlaví žijí jako druh nebo družka. Takový vztah označují demografové jako faktické partnerství. Dále bylo zjištěno, že registrovaná partnerství se častěji objevují v krajích s vyšším podílem obyvatel žijících ve městech. Za významný fakt považujeme také to, že ve faktickém nebo registrovaném partnerství žijí častěji muži než ženy. (Český statistický úřad, © 2014)

Homosexuální menšina se v současné společnosti stále více zviditelňuje. V souvislosti s tímto faktem se pomalu rozšiřují také tolerantní postoje ostatních. (Sobotková, 2007, s. 189) Díky tomuto tvrzení bychom mohli konstatovat, že procentuální zastoupení by v případě realizovaných soudobých výzkumů bylo mnohem větší.

3 COMING OUT

V rámci této části se dostáváme k těžišti celé práce. Podstatou jednotlivých podkapitol bude především detailní seznámení s náležitými fázemi tohoto procesu. Úvod do tématu plní základní rozdělení homosexuality, v rámci kterého se dostáváme k jádru této problematiky.

Dle Plumera (In Giddens, 2013, s. 538) bychom homosexualitu mohli rozdělit následovně:

Nezávazná homosexualita – Je charakteristická náhodným setkáním, které však sexuální život jedince nijak nestrukturuje. Za příklad jsou uváděny školní večírky.

Situační homosexualita - V tomto případě se počet homosexuálního jednání opakuje, ale nestává se přetrvávající preferencí.

Personalizovaná homosexualita – Za tento typ bychom mohli považovat chování jedinců, kteří dávají přednost homosexuálním praktikám, ale nacházejí se izolovaně od skupin, kde jsou tyto aktivity přijímány. Homosexualita se v tomto případě stává utajovanou skutečností.

Za důležitý typ homosexuality v rámci této kapitoly považujeme **homosexualitu jako způsob života**. Tento druh homosexuality charakterizuje jedince, pro jehož život jsou vztahy s lidmi se stejnými sexuálními zájmy klíčové a jedince, kteří mají za sebou svůj coming out.

Coming out bychom mohli chápat jako zveřejnění vlastní sexuální orientace a definování sebe samého jako lesbičky nebo gaye. Jedná se o velmi komplikovanou záležitost, která se odehrává v různých sociálních situacích a více časových rovinách. (Sobotková, 2007, s. 192)

Dle Uzla (2007, s. 27), se jedná o okamžik přiznání homosexuality před sebe samým, rodinou a širším okolím v důsledku rozpoznání a přijetí homosexuální orientace. Z toho důvodu, je důležité klást důraz na sexuální výchovu, která by měla společnost připravit na tento důležitý životní mezník. Současně by měla v lidech podněcovat vstřícné a ohleduplné chování, kterým by složitou životní situaci homosexuálně orientovaným občanům značně ulehčila.

Počet homosexuálně orientovaných mužů, kteří svou odlišnou sexuální orientaci svému okolí oznámí, je odhadován na pouhou polovinu. Homosexuálně orientovaným ženám se daří udržet jejich vztah v tajnosti mnohem déle než mužům, protože na veřejnosti nejsou tolik nápadné. Důvodem je všeobecně vyšší tolerance společnosti vůči fyzickému kontaktu mezi dvěma ženami. (Sobotková, 2007, s. 192)

Zajímavým termínem vedle popsaného coming out je také „outing“, který označuje situaci, kdy homosexuální orientaci neprozradí její nositel sám, ale někdo z jeho okolí a to většinou bez jeho souhlasu. (Krčmářová, 2014, s. 60)

Stejně jako sexuální vyzrání lze proces coming out přiřadit k určitému vývojovému věku člověka. Jestliže si uvědomíme, že tento proces zahrnuje uvědomění si vlastní sexuální identity, preferencí a navazování prvotních vztahů, můžeme jeho počátek předpokládat v době konečné fáze puberty a počínající adolescence. (Vágnerová In Krčmářová, 2014, s. 61)

Detailně nás s tímto tématem seznamuje následující tabulka, která znázorňuje věk, kdy dochází k zveřejnění homosexuality u mužů. (Günter In Procházka, 2002, s. 6):

Do 12 – ti let	11 %
12 – 16 let	59 %
16 – 18 let	15 %
18 -24 let	12 %
Nad 24 let	3 %

Tabulka 2 Věk, kdy dochází k zveřejnění homosexuality u mužů.

3.1 Poznávání své orientace

Každý člověk s jakoukoliv sexuální orientací prožívá nějakým způsobem svůj coming out. Jedná se o fázi života, kdy jedinec začíná vnímat svou individualitu, tedy i svou sexualitu a její charakteristická specifika, která nemusí odpovídat „normě“. (Janošová, 2000, s. 20)

Na základě předchozího tvrzení můžeme s jistotou říci, že v procesu coming out nejde o pouhé zveřejnění odlišné sexuální orientace před svým okolím, ale jedná se o složitý proces zahrnující v první řadě vlastní uvědomění a sebe přijetí.

Detailněji se touto problematikou zabývá Americký sexuolog Eli Coleman (In Krčmářová, s. 63-64), který vytvořil model, zachycující specifické faktory individuálního coming outu.

První fázi představuje **Precoming out** – Člověk si v tomto období je vědom určité odlišnosti, kterou ale ještě není schopen zřetelně vyjádřit.

Vlastní coming out – Jedinec chápe, že zdrojem pocitu odlišnosti je jeho vlastní sexuální orientace a její nesoulad s očekáváním okolního světa. V této fázi se ještě ztotožňuje s většinovým postojem a svou odlišnou orientaci může zprvu odmítat. V této chvíli je psychika člověka značně křehká a náchylná k poškození.

Explorace, zkoušení - Jedinec začíná experimentovat a navazovat první krátkodobé sexuální vztahy. Člověk v této fázi začíná zaujímat nové role a zároveň se socializuje v nové společenské skupině, která odpovídá jeho sexualitě.

Vztahová, partnerská fáze – Jedinec v souladu se svou orientací utváří první trvalejší partnerské vztahy, díky kterým uspokojuje své citové ale i sexuální potřeby. Tyto vztahy bývají křehké a jsou poznamenány negativními postoji k partnerství, nebo vysokým očekáváním díky novosti celé situace.

Integrace – V této fázi jde především o přijetí své sexuální orientace a partnerského života jako součást osobnosti člověka. Součástí tohoto období je dotváření hodnotového žebříčku a upevnění role člověka, který se cítí kompletní, spokojený a na svém místě.

Je důležité zmínit, že důsledky procesu coming outu se netýkají pouze volby sexuálního partnera, ale jedinec se stává součástí menšiny, která ovlivňuje jeho životní styl. Identitu bychom mohli považovat za něco, co spojuje člověka se sociálním světem a změna sexuální identity většinou vede ke změně vztahů s ostatními lidmi a společností jako takovou. Jedinec s odlišnou sexuální identitou získává ve společnosti jinou pozici, než v případě, kdyby ho lidé považovali za heterosexuála. Tento jedinec také pozoruje, že kultura, ve kte-

ré vyrůstal, je do značné míry irelevantní jeho potřebám, protože hodnoty, normy a tradice této kultury předpokládají heterosexuálnost. Proces coming out je tedy poznamenán také ztrátou sociálních a kulturních vazeb, hledáním nové komunity lidí s podobnou identitou a osvojením si hodnot, norem a tradic této komunity. (Červenková, 2002, s. 63)

3.2 Rodiče a coming out

Velmi těžká situace nastává při zveřejňování homosexuality před rodiči. Vztahy v rodinách s homosexuálně orientovaným členem jsou poznamenány častými konflikty, protože ne každý člověk se s touto skutečností dokáže smířit. (Uzel, 2007, s. 27)

Jelikož se jedná o období plné intenzivního prožitku, které je mimo jiné poznamenáno pocitem osamělosti a labilitou homosexuála, mohou rodiče hrát naopak klíčovou roli při zvládnutí této zatěžkávací situace a nabídnout svému dítěti pomocnou ruku. (Janošová, 2000, s. 21)

Po zveřejnění homosexuální identity potomka rodiče prochází tzv. rodičovským procesem coming out. V tomto procesu dochází k postupné přeměně plánů a očekávání do budoucnosti dotyčného dítěte. Většina rodičů nereaguje ideálně, postupem času však dospěje k toleranci nebo akceptaci sexuální orientace svého dítěte. S jistotou lze říci, že se jedná o proces velmi složitý, jehož doprovodnými jevy může být zmatek, smutek nebo žal. Rodiče se v rámci tohoto procesu musí smířit se ztrátou heterosexuální identity svého dítěte, očekávání a snů o tradičním způsobu jeho života. (Červenková, 2002, s. 69-70)

Dle Procházky (2002, s. 14) nelze homosexualitu považovat za morální prohřešek ani hřích. Nevyrovnanost a odsouzení ze strany společnosti, především odmítnutí těmi nejbližšími, tedy rodiči, může vést k nežádoucím společenským jevům jako požívání drog, prostituce nebo jiné asociální chování.

Ve vyspělých demokratických státech byly kromě organizací gayů a lesbických žen zřízeny také sdružení rodičů homosexuálů. Tato sdružení poskytují podporu těm rodičům, kteří se o této realitě právě dozvěděli nebo se s homosexualitou svého potomka nemohou vyrovnat. Rodičovské organizace jsou zároveň velmi úspěšné v obhajobě práv svých homosexuálních dětí. Představují totiž tu část heterosexuálů, která si díky své rodičovské lásce a citu vytvořila k homosexuálům kladný vztah. (Procházka, 2002, s. 14)

3.3 Stádia rodičovského coming outu

Největší obavou v celém coming outu je strach homosexuála z reakce rodičů, která bude následovat po odhalení jeho odlišné sexuality. Zcela odmítavé reakce se mohou objevovat, ale nebývají tolik časté. Obvykle se setkáváme spíše s klidnější reakcí rodičů, po níž následuje mlčení o tomto problému. Většinou rodiče sami nemají o homosexualitě svého potomka ani tušení, takže je odhalení této skutečnosti přinejmenším překvapí. To dokonce i tehdy, kdy se zdá být všechno zřejmé. Pak prožívají vlastně také podobný proces coming out, v rámci kterého, se vyrovnávají se sexuálním zaměřením svého dítěte. (Procházka, 2002, s. 13-14)

Dle Červenkové (2002, s. 70-71) probíhá rodičovský coming out v několika následujících fázích:

1. **Šok** – Zpravidla se jedná o první reakci na odhalení homosexuální identity vlastního dítěte. Děti se svým rodičům mohou svěřit přímým nebo nepřímým způsobem, například prostřednictvím literatury, zabývající se touto problematikou a jejím ponecháním na dostatečně viditelném místě, tak aby byla objevena rodiči. Mnozí homosexuálové mají nejvíce obav z prvotní reakce rodičů, nejčastěji z toho, že řeknou nebo udělají něco, co by mohlo trvale narušit jejich vzájemné vztahy.
2. **Popření a izolace** – Popření poskytuje rodičům čas, aby znova získali rovnováhu. Rodiče současně odmítají uvěřit této informaci a homosexuální identitu svého dítěte považují pouze za fázi experimentování nebo projev určitého vzdoru. Jinou strategií může být rozhodnutí rodiče o tomto tématu vůbec nehovořit, nepřipustit tento aspekt identity a doufat že se vytratí.
3. **Hněv** – Popření posléze může vystřídat hněv, zuřivost a zděšení rodičů. Tento jev může vyústit až k odmítnutí nebo fyzickému napadení především ze strany otce. Jiná situace může nastat, jestliže k odhalení nedojde zničehonic a naráz ale dítě po určitý čas pouze naznačuje svou sexuální identitu. Rodič v tomto případě začne něco tušit a jeho hněv není až tak velký. Rodič hledá vnější příčinu sexuální orientace svého potomka, obviňuje druhého rodiče, učitelé nebo dokonce kamarády dítěte. Vůči těmto osobám obrací svůj hněv, aby tak zmírnil svůj vlastní pocit viny.
4. **Vyjednávání, dohadování** – Pro tuto fázi je typické znovu získání rovnováhy prostřednictvím uzavření „dohody“. Věřící rodiče například prosí Boha, aby změnil sexuální orientaci jejich potomka, a oni budou na oplátku vést poslušný život. Jiní

rodiče požadují, aby se dítě nikomu jinému nesvěřovalo a také aby o této skutečnosti již dále nehovořilo. Pro rodiče je nejdůležitější udržet status rodiny, a proto při setkání s jinými mění některé detaily týkající se jejich potomka. Vyskytnout se mohou také pokusy o léčbu dítěte, které jsou ovšem neúspěšné.

5. **Deprese** – V této fázi rodič obrací svůj hněv do sebe a pocituje vinu za to, že dostatečně brzy nerozpoznal, co jeho potomkovi „hrozí“, nebo sám sebe obviňuje z opačné sexuální orientace svého potomka. Rodič se cítí poníženo při představě, že by se o této skutečnosti měla dozvědět širší rodina, přátelé, sousedé, nebo kolegové v práci, proto raději opouští doposud fungující blízké vztahy. K jejich depresi rovněž přispívají očekávání, shodné s kulturními stereotypy, že jejich dítě bude osamělé, a svou orientaci bude muset skrývat, aby se tak vyhlo nežádoucím reakcím ze strany širšího okolí.
6. **Akceptace** – V tomto stadiu jsou rodiče schopni připustit odlišnou sexuální identitu svého dítěte a dokáží se s touto skutečností svěřit širšímu okolí. V rodině se znovu obnovuje rovnováha a homosexualita dítěte přestává být rodinným tajemstvím. Touha po vnoučatech je méně důležitá a do popředí se dostává potřeba dítěte vyjádřit své sexuální „já“.

Domníváme se, že reakce na oznámení homosexuální orientace mohou být různé. V těchto reakcích bychom zejména u rodinných příslušníků mohli spatřovat určité společné znaky. V rámci této kapitoly jsme se zaměřovali především na kategorizaci těchto znaků do jednotlivých fází procesu coming out. Naším cílem bylo nejen popsat složitou situaci, kterou rodiče prožívají po odhalení homosexuality jejich potomků, ale také popsat jak probíhá proces přijetí odlišné sexuální orientace ze stran samotných homosexuálů.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 METODOLOGIE VÝZKUMU

Dosavadní výzkumná šetření spojená s homosexualitou jedinců probíhala ve velkém množství případů formou kvantitativních výzkumů a měla za cíl zjistit všeobecný názor společnosti na homosexualitu. Právě tento fakt byl jedním z impulsů k realizaci námi zvoleného výzkumného šetření, jehož výzkumný soubor tvoří rodiče homosexuálů. Cílem výzkumného šetření bylo zjistit, jak probíhal proces přijímání homosexuality jedinců ze stran jejich rodičů a další neodmyslitelná fakta, která se k homosexualitě jedinců vztahují. Výzkumný soubor byl zvolen z toho důvodu, že rodiče jsou pro homosexuála zpravidla těmi nejdůležitějšími a nejbližšími osobami a oznámení této skutečnosti je obvykle nejvýrazněji zasáhne. Z tohoto důvodu lze předpokládat, že rodiče budou schopni rozsáhle a autenticky vypovídat o celém procesu přijímání této skutečnosti.

Vzhledem k tomu, že se zaměřujeme na proces přijímání homosexuality rodiči, který je zcela subjektivní, zvolili jsme kvalitativní pojetí výzkumného šetření. Prostřednictvím přímého kontaktu s respondenty bychom chtěli získat podrobný popis procesu přijetí této nové životní situace. Výhodu zvoleného pojetí spatřujeme zejména v detailním porozumění zkoumaného problému než v případě užití kvantitativních metod výzkumu.

4.1 Výzkumné cíle

Před uskutečněním výzkumného šetření bylo za potřebí si vytyčit výzkumné cíle.

Hlavní výzkumný cíl byl stanoven následovně:

- Identifikovat proces přijímání homosexuality jedinců ze strany jejich rodičů.

V souvislosti s hlavním výzkumným cílem jsme si položili tyto dílčí výzkumné cíle:

- Zjistit způsob obeznámení rodičů s homosexualitou jejich potomků.
- Popsat prvotní okamžiky, které respondenti prožívali bezprostředně po zveřejnění homosexuální orientace jejich potomků.
- Identifikovat zvrátové momenty, které ovlivnily proces přijímání homosexuality potomků pohledem respondentů.
- Zjistit, jak tato skutečnost ovlivnila rodinná prostředí respondentů.
- Popsat negativa a pozitiva, která respondenti spatřují v sexuální odlišnosti jejich potomků.

4.2 Výzkumné otázky

Na základě uvedeného hlavního výzkumného cíle byly zformulovány výzkumné otázky.

Za hlavní výzkumnou otázku pokládáme:

- Jak probíhal proces přijímání homosexuality jedinců ze strany jejich rodičů?

V souladu s hlavní výzkumnou otázkou jsme stanovili dílčí výzkumné otázky:

- Jakým způsobem došlo k zveřejnění homosexuality před respondenty?
- Jak respondenti popisují prvotní okamžiky, kdy se dozvěděli o homosexuální orientaci svého potomka?
- Jaké zvrátové momenty ovlivnily proces přijímání homosexuality potomků pohledem respondentů?
- Jak tato skutečnost ovlivnila rodinné prostředí respondentů?
- Jaká negativa a pozitiva spatřují respondenti v sexuální odlišnosti jejich potomka?

4.3 Strategie výzkumu

Vzhledem k povaze výzkumného problému, který se soustřeďuje na problematiku přijímání homosexuality jedinců ze stran rodičů, jsme zvolili kvalitativní pojetí výzkumného šetření. Výzkum je zaměřen na subjektivní pocity rodičů, které detailně vykreslují proces, jakým došlo k přijímání homosexuality jejich potomků.

Dle R. Švaříčka a K. Šed'ové (2007, s. 17) bychom kvalitativní přístup mohli vymezit jako *proces zkoumání jevů a problémů v autentickém prostředí s cílem získat komplexní obraz těchto jevů založený na hlubokých datech a specifickém vztahu mezi badatelem a účastníkem výzkumu. Záměrem výzkumníka provádějícího kvalitativní výzkum je za pomoci celé řady postupů metod rozkrýt a reprezentovat to, jak lidé chápou, prožívají a vytvářejí sociální realitu.*

Jak vyplývá z uvedené definice, našim cílem bylo především získat detailní popis zkoumaného jevu. Na základě přímého styku s respondenty jsme mohli zkoumané problematice daleko lépe porozumět než za použití kvantitativně orientovaného výzkumu.

Za negativní stránku kvalitativního výzkumu považujeme dle vlastních zkušeností časovou náročnost spojenou s vyhledáváním respondentů, která byla mimo jiné podmíněna zvoleným tématem. Časově náročná byla také transkripce jednotlivých rozhovorů a jejich analýza. Za další negativum bychom dle R. Švaříčka a K. Šed'ové (2007, s. 25) mohli pokládat

nemožnost zobecnění získaných znalostí na populaci nebo do jiného prostředí. Vzniklé teorie či hypotézy jsou platné pouze pro vzorek, na kterém byla data získána.

4.4 Metoda sběru dat

Na základě kvalitativního výzkumu jsem zvolila metodu polostrukturovaného rozhovoru, Klíčovým pro realizaci rozhovoru bylo vytvoření seznamu otázek. Tyto otázky byly v souladu s výzkumným problémem a podléhaly jednotlivým výzkumným otázkám. Předem připravené otázky, které byly jednolitým respondentům pokládány, nám umožnily získat množství dat, díky kterým jsme mohli proniknout do jádra problému. V průběhu rozhovoru nebyly otázky striktně dodržovány. Vždy záleželo na situaci a výpovědích respondentů. Pro lepší porozumění sdělovaným informacím a získání komplexního pohledu na daný jev byly respondentům pokládány také různé podotázky. Všechny rozhovory byly díky souhlasu jednotlivých respondentů nahrávány na diktafon.

4.5 Výzkumný soubor

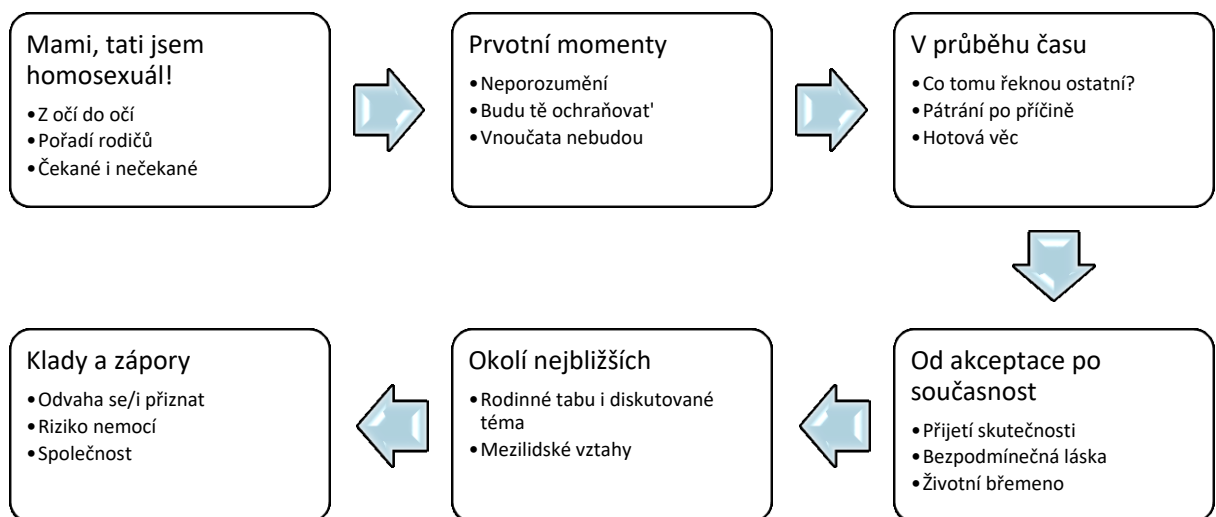
Výzkumný soubor tvoří rodiče homosexuálů. Pro zachování anonymity jednotlivých respondentů a etiky výzkumníka, jsme nahradili skutečná jména písmenným označením. Pro volbu respondentů jsme použili záměrný výběr úsudkem. Následným krokem byla elektronická komunikace, která měla za cíl účastníky výzkumu seznámit s náležitými informacemi, které se rozhovoru týkaly. Výzkumný soubor byl v konečné fázi sestaven z pěti rodičů, kteří se o homosexualitě svého potomka již dověděli a mohli tedy se značnou zkušeností o této problematice vypovídat. Výzkumný soubor se skládal převážně z rodičů homosexuálních mužů. I přes vynaložené úsilí, se nám nepodařilo získat výpovědi rodičů homosexuálních žen a mužů ve stejném poměru. Pro lepší orientaci předkládáme tabulku, která obsahuje základní informace o výzkumném souboru.

RESPONDENT	VĚK	POHLAVÍ RESPONDENTA	POHLAVÍ POTOMKA
A	45 let	žena	muž
B1	43 let	žena	muž
B2	46 let	žena	muž
C1	49 let	muž	muž
C2	51 let	žena	žena

Tabulka 3 Základní informace o výzkumném souboru

5 ANALÝZA DAT

Díky zvukovému záznamu byly rozhovory přepsány tzv. transkripcí. Získaná data byla následně analyzována pomocí otevřeného a axiálního kódování. Během přepisu jednotlivých rozhovorů jsme dbali na to, aby byly zaznamenány také neverbální projevy, jako byl například smích, nebo důraz ve větě. V rámci otevřeného kódování jsme z přepsaných rozhovorů nejprve vytvořili jednotlivé kódy, kterým jsme následně přiřadili konkrétní název. Dle Švaříčka, Šed'ové (2007, s. 211), bychom za jednotku kódu mohli považovat slovo, sekvenci slov, odstavec, či větu. Pro lepší orientaci v dokumentech jsme použili barevné zvýraznění, které nám pomohlo jednotlivé kódy od sebe odlišit. Kódy jsme posléze slučovali a řadili do jednotlivých kategorií. Pro lepší orientaci byl vytvořen níže uvedený přehled kategorií a kódů.

Obrázek 2 Přehled kategorií a kódů

5.1 Kategorie č. 1 - Mami, tati jsem homosexuál!

První kategorie zahrnuje kódy, které se týkají obecných informací. Popisují jakým způsobem a kdy se rodič o homosexualitě svého potomka dozvěděl, nebo také zdali pozoroval nějaké náznaky, které by homosexualitu jeho dítěte předpovídaly.

Kategorie obsahuje kódy: z očí do očí, pořadí rodičů, čekané i nečekané.

Poté co homosexuální jedinec najde cestu sám k sobě a smíří se svou orientací, přichází okamžik, kdy pociťuje nutnost říct o své pravé identitě také ostatním. Jednu z největších

obav pro homosexuály představují reakce rodičů. Většina homosexuálů se domnívá, že přijetí této informace bude v jejich případě spojeno s problémy a komplikacemi.

Z očí do očí

Z rozhovorů vyplynulo, že homosexuální potomci preferovali spíše ústní sdělení. K Oznámení této skutečnosti docházelo až v období adolescence mezi šestnáctým a dvacátým rokem života, kdy si homosexuálové byli svou orientací naprosto jistí a prožívali své první partnerské vztahy. Respondent (A) se v této souvislosti vyjadřuje: „... bylo to přibližně v jeho 18 letech, v období, kdy si byl se svou orientací jistý a prožíval právě vztah se svým prvním přítelem...“ Velmi podobně odpovídá respondent (B1): „... potom co přišel s tím, že je na kluky mi současně oznámil, že má přítele a chce mě s ním seznámit.“

Pořadí rodičů

V rámci všech uskutečněných rozhovorů dávali homosexuálové přednost matkám, které o odlišné orientaci věděly dříve než otcové. V tomto rozhodnutí hrály ve dvou případech roli nefungující vztahy homosexuálů s vlastními otci. Respondent (B2) uvádí: „Jo, byla jsem první...Navíc v té době měl špatný vztah s otcem, který tou dobou už s námi nežil.“ Respondent (B1) dodává: „Byla jsem první...asi i proto, že synův otec se tou dobou potýkal s alkoholismem a jejich vztah nebyl moc dobrý.“ U respondenta mužského pohlaví nám bylo sděleno, že o této skutečnosti věděl až jako druhý v pořadí. V této rodině hrála roli reakce matky, která z počátku nebyla příliš přívětivá, proto se dotyčný homosexuál obával odezvy svého druhého rodiče. Respondent (C1) se k tomuto vyjadřuje: „Byl jsem druhý...řekl to nejdřív matce, pak mě...Hodně se za to styděl a měl s tím problém, protože jeho matka ho nějakým způsobem odsoudila...tak se bál to říct mi, že budu reagovat stejně...“

Čekané i nečekané

Odpovědi respondentů byly v této oblasti velmi pestré. Většina dotazovaných osob do poslední chvíle netušila, že by jejich potomek mohl být homosexuálně orientovaný. Po obeznámení s touto skutečností však docházelo u respondentů k zjištění, že dřívější atypické chování jejich potomků, kterému nevěnovali přílišnou pozornost, mohlo být ukazatelem homosexuální orientace. Respondent (A): „Neměla jsem absolutně tušení...Až zpětně jsem si pak vybavila některé věci, například jeho sklony k převlékání se do ženských kostýmů, při různých představeních, hrách...Nebo například jeho přátelé...přece jen kamarádek měl většinu. Táhlo ho to i více k holčičím koníčkům, způsobu zábavy, nebo trávení volného času...Hodně si zakládal na vizáži...“ Respondenta (B2) o náznacích homosexuální orientace

informovala třídní učitelka. Dotyčnému homosexuálovi v té době bylo deset let. Jeho matka této informaci však nevěnovala pozornost. Dále však popisovala: „...*kamarádil se s holkama, ale měl i kamarády chlapce a taky chodil do taneční školy. Tanci se věnoval přibližně do 16 let a jeho jakoby odlišné vystupování jsem připisovala jinému stylu života...V kolektivu tanečníků, kostýmů, líčení jsem brala vše jako součást jakéhosi celku*“ Jedincovu homosexualitu předpokládal zejména respondent (C2): „...*měla jsem tušení minimálně 7 let, bylo mi záhadou, že neznám žádného přítele, ale jen kamarádky. Samozřejmě i trochu chlapecké a drsnější chování bylo další takovou indicií k mému domnění.*“

5.2 Kategorie č. 2 - Prvotní momenty

V této kategorii byly shrnuty kódy, které charakterizují prvotní dojmy, které byly u rodičů vyvolány bezprostředně po oznámení skutečnosti, že jejich potomek je homosexuál. U respondentů se setkáváme s reakcemi plné emocí, ve větší míře s reakcemi, které vyjadřují spíše pochopení a lásku.

Kategorie obsahuje kódy: neporozumění, budu Tě ochraňovat, vnoučata nebudou.

Neporozumění

Respondenti (A, C1) popisovali, že jejich bezprostřední reakce na skutečnost nebyla příliš přívětivá. Zejména respondent (A) vzpomínal na tento okamžik s velkou lítostí. Jeho prvotní reakce doprovázela slova nepochopení, šok ale i pláč. Respondent (C1) ve spojitosti s prvotními okamžiky hovořil o něčem, co lze jen velmi těžko vyjádřit slovy: „*Byl to zvláštní pocit, tož trošku takové zklamání, nebo takový zvláštní pocit, který jsem asi ještě nezažil...slovy to nejde ani říct.*“ Z rozhovoru s tímto respondentem dále vyplynulo, že měl určité očekávání. Domníval se, že syn se ožení, bude mít děti a po jeho boku bude stát žena. Takovou budoucnost předpokládal z toho důvodu, že svého syna považoval za příkladný rodinný typ. Respondent svou výpověď dokončil slovy: „...*najednou to bylo pryč.*“

Budu Tě ochraňovat

U respondenta (B1) bychom v rámci prvotních myšlenek mohli hovořit zejména o společenských předsudcích a všeobecném postoji společnosti, kterých se dotyčný bál: „*Moje prvotní reakce byla, aby mu neublížili druzí, až se to dozví. Takové, jakože je můj a já si ho budu bránit, proti těm druhým. Né takové, že bych si řekla třeba ne, to se mi nemůže stát...Je můj a nenechám ostatní, aby mu ublížili, když se dozví, že je gay.*“ Respondent (C1) popisoval, že i přes velké zklamání pociťoval nutnost svého syna především chránit.

Aby toho dosáhl, kontaktoval svého druhého syna, bratra homosexuála, aby ho nenazýval hanlivými výrazy a snažil se ho naopak podpořit, současně se také pokoušel vyjednávat s matkou syna, pro kterou byla tato nová situace mnohem složitější. Respondent vypověděl: *„Ale hned jako když prostě řekl, že je gay, tak mě napadla ta myšlenka ho chránit. Prostě je gay...“*

Vnoučata nebudou

V rámci prvotních okamžiků respondenti hovořili o vnoučatech, kterých se bohužel ze stran homosexuálně orientovaných potomků v budoucnu nedočkají. I přes pozitivní reakce bylo zřetelné, že tato nesnáze pro respondenty představuje určité zklamání. Důkazem mohou být následující výpovědi respondentů. Na otázku *„kam směřovaly Vaše prvotní myšlenky...?“* respondent (B1) odpověděl: *„Že nebudu mít vnoučky z téhle strany...“*, respondent (B2): *„Pouze mě napadlo, že se asi nedočkám vnoučete.“*

5.3 Kategorie č. 3 - V průběhu času

V následujících dnech a měsících nastává období, kdy se rodiče s novou životní situací svého potomka smiřují. V rámci našeho výzkumného šetření jsme se setkali s rodiči, kteří si během této životní fáze prošli zatěžkávací zkouškou, ale i s rodiči, pro které toto období nepředstavovalo žádné komplikace. Tato kategorie se věnuje kódům, které vystihují momenty, které rodiče prožívali v nadcházejícím čase.

Kategorie obsahuje kódy: co tomu řeknou ostatní, pátrání po příčině, hotová věc.

Co tomu řeknou ostatní?

Názory širokého okolí na problematiku homosexuality jsou různé. I přesto, že se naše společnost vůči homosexualitě stává tolerantnější, objevují se stále lidé, kteří homosexuální orientaci mužů a žen odmítají. O tomto faktu byla přesvědčena převážná část respondentů. V průběhu rozhovorů rodiče popisovali, že v období, které následovalo po obeznámení s touto skutečností, pociťovali silný strach z reakce okolí. Tento fakt bychom zároveň mohli považovat za jeden ze znaků, který naše respondenty spojoval.

Respondenti (A, C1) se vyjádřili, že z okolí pociťují strach dodnes. Respondent (C1) uvádí: *„Nebojím se kvůli mně, ale kvůli syna, ať ho přijmou. Dodneška mám z toho strach, protože to plno lidí neví. Dneska je fakt, že jsme o 20 let dopředu, ale ti lidé jsou dneska strašní...“*

Respondent (B1) popisuje, že největší strach měl z reakce těch lidí, kteří jeho potomka neznají, ale dostávají se s ním do styku. Dotyčná si také uvědomuje existenci lidí, kteří tuto skutečnost neumí přijmout a považují homosexualitu za nemoc, nebo za něco co není normální. Respondent (B2) se takových reakcí taktéž obával a proto se možným negativním ohlasům snažil vyvarovat: *„Bydleli jsme na vesnici a domluvili se, že to nebudeme ventilovat do okolí. Pouze v rodině...“*

Pátrání po příčině

Z rozhovorů vyplynulo, že jednou z hlavních otázek, které si rodiče homosexuálů pokládají je otázka příčiny odlišné sexuální orientace jejich potomků. Rodiče pátrali po tom, zdali lze vznik homosexuality nějak vysvětlit, proč k této události došlo a kdo za ní stojí. Respondent (C1) nám sdělil, že z počátku obviňoval druhé, zejména matku svého syna. S postupem času začínal také přemítat, zdali příčinou homosexuality nemůže být úraz, který se jeho synovi v minulosti přihodil. Respondent v závěru vypovídá: *„Člověk je neznalý... a potom, když se o tom začne trochu zajímat, zjistí, že tyhle věci to ovlivnit nemohly, prostě to je tak dané...“*

Složitější situaci bychom mohli zaznamenat v případě respondenta (A). Matka dotyčného homosexuála popisuje, že následující dny strávila vyhledáváním informací o homosexualitě na internetových stránkách. I přesto, že ji internet poskytl odpověď na řadu jejich otázek, objednala svého potomka na vyšetření do sexuologické ambulance, kde termín na přání svého syna nakonec zrušila. Druhým pokusem byla schůzka, kterou matka sjednala u senzibilky. Tu následně společně se svým synem navštívila. Matce se dostalo následujícího vysvětlení: *„Při narození do novorozeněte vklouzne duše a může nastat situace, kdy nějaká jiná nešťastná, zoufalá duše, která je zklamaná z osudu z minulého života v ženském těle, vklouzne do mužské schránky, kde předpokládá, že její život tak bude snadnější...“*

Na závěr matka ještě dodatečně uvádí: *„Bylo to období provázené smutkem, bezmocí a kladením si otázek... proč právě můj syn...?“*

Hotová věc

Jak už vyplývá z předcházejících tvrzení, někteří respondenti si po obeznámení s touto skutečností procházeli těžkým životním obdobím. Setkali jsme se ale i s výpověďmi respondentů, u kterých jsme nezaznamenali žádné větší změny, nebo komplikace, ke kterým by v následujícím čase docházelo. Na základě níže uvedených odpovědí bychom s jistotou

mohli konstatovat, že tito rodiče téměř od samých počátků vnímali homosexualitu, jako přirozenou součást jejich potomků a nezměnitelný fakt.

Respondent (B1) hovořil o čase, který následoval po odjezdu syna do Prahy za jeho přítelem, „*To vím, že jsem seděla a dost na vším uvažovala. Byla to doba, kdy jsem si to celé v sobě ujasnila. Říkala jsem si... jo, prostě toho kluka má, tak je to dané... takhle to musím přijmout... a takhle to bude.*“ Dalším krokem, který matku ujistil v jejím uvažování, bylo přiznání syna, že je součástí české Travesty skupiny, která pořádá show po celé České republice. Pro doplnění uvádíme další respondentova slova: „*Díky tomu všemu jsem věděla, že tak to je a tak jsem to brala, že jiní kluci mají holky a jsou šťastní, tak že prostě syn má rád kluky a pro něj je zase tohle nejlepší a tak je spokojený.*“

Velmi pozitivní, i když stručné výpovědi jsme se dočkali v případě Respondenta (C2): „*Myslím si, že se nic nezměnilo, jen se dceři ulevilo, že to už víme.*“ V průběhu rozhovoru s tímto respondentem jsme se také ptali, zdali se ani z delšího časového hlediska situace nějak nevyvíjela. V tomto případě jsme se setkali s jasnou odpovědí: „*Pro nás, zda žijí 2 holky, nebo 2 kluci tak smíšený pár je stejné. Vše se odvíjí stejně a celý život je založen na toleranci lidí.*“ Stejnou odpověď jsme zaregistrovali i v rámci rozhovoru s respondentem (B2). Ten pouze poznamenal: „*Nic zvláštního se nedělo...v podstatě to nemělo žádný vliv...*“

5.4 Kategorie č. 4 – Od akceptace po současnost

V této kategorii se zaměřujeme na konečnou fázi rodičovského coming outu, ale i na to, jak respondenti popisují homosexualitu svých potomků ze soudobého hlediska.

Kategorie obsahuje kódy: přijetí skutečnosti, bezpodmínečná láska, životní břemeno.

Přijetí skutečnosti

Je nutné podotknout, že téměř všichni respondenti, kteří nám byli ochotni rozhovor poskytnout, homosexualitu svých potomků bez větších komplikací akceptovali. Jejich odpovědi byly stručné, za to jednoznačné, proto jsme nevyžadovali hlubší vysvětlení. Pro příklad dokládáme výpověď respondenta (B2): „*Vzala jsem to jako fakt a víc to neřeším.*“ Výjimečnou situaci jsme zaznamenali v případě respondenta (A), který na otázku, zdali odlišnost svého potomka akceptuje, nedokázal jednoznačně odpovědět. Jeho slova zněla: „*I když tomu nevěřím, hrozně bych si přála, aby vše bylo jinak. Doufám, že se syn bude se svou situací i dál statečně vyrovnávat, že se mu podaří si zařídit soukromý život*

podle jeho představ. Hlavně ať je co nejvíce vyrovnaný a v pohodě. “Z následujících výpovědí však vyplynulo, že situaci svého potomka tento respondent nakonec akceptoval: „*Postupem času jsem situaci samozřejmě pochopila, přijala jsem tu skutečnost, hlavně to, že ji nejde změnit...*“

Bezpodmínečná láska

Respondenti odpovídali na otázku, jaký pohled na homosexualitu svého potomka zaujímají v současné době. V této souvislosti velká část zdůrazňovala, že sexuální orientace není žádný předpoklad k tomu, aby se jejich pohled na potomka změnil. Respondent (B1) se například zmiňuje: „*Pořád je to moje dítě, nic se nezměnilo, a jestli je tak šťastný, tak tenhle postoj nehodlám měnit.*“ S podobným vyjádřením jsme se setkali v případě odpovědí na následující otázku, která měla za cíl zjistit, jestli homosexualita potomka ovlivnila vzájemný vztah s dotyčným respondentem. Respondent (B2) popisuje: „*Myslím si, že ne...máme hodně pěkný vztah, který je založen na důvěře a porozumění. Hlavně se máme rádi bez nějakých podmínek, a to je asi to nejdůležitější*“ Podobně se vyjadřuje respondent (A), který taktéž uvádí, že záležitost týkající se homosexuality neměla žádný vliv na jejich vzájemný vztah. „*Je pořád mým milovaným synem. Myslím si, že máme mezi sebou silný vztah, založený na důvěře, pochopení a taky pomoci.*“

Životní břemeno

V rámci současného pohledu na problematiku homosexuality potomků, jsme se v případě respondentů (A, B2) setkali s jiným druhem odpovědí. Respondent (A) v této souvislosti vypovídá, že homosexualita je určitou komplikací, která život jeho potomka dělá složitějším. „*Homosexualitu mého syna vnímám už jako vyřešenou věc, samozřejmě s pocitem, že život nebude mít jednoduchý.*“ Velmi podobně se vyjadřuje respondent (B2): „*Myslím si, že to syn nebude mít v životě tak lehké, dnešní doba ještě není dostatečně připravena na vlnu homosexuálů...*“

5.5 Kategorie č. 5 – Okolí nejbližších

Cílem uskutečněných rozhovorů bylo také zjistit, jak homosexualitu jedinců přijali další rodinní příslušníci. V této spojitosti nás například zajímalo, jestli tato skutečnost ovlivnila síť rodinných vztahů, nebo zdali je homosexualita v rodinném kruhu probírána, či nikoliv.

Kategorie obsahuje kódy: mezilidské vztahy, rodinné tabu i diskutované téma.

Mezilidské vztahy

Z výpovědí respondentů převážně vyplynulo, že homosexualita jedinců neměla žádný vliv na vztahy s jinými rodinnými příslušníky. Dokládá to například sdělení respondenta (C2), který svou odpověď rozšiřuje o následující: „*Ne... neovlivnila... a pokud má člověk toho druhého rád, bude ho akceptovat a mít rád takového jaký je.*“ Jinou situaci jsme zaznamenali u respondentů (B1, C1). Respondent (B1) uvádí, že všichni rodinní příslušníci, kteří o této skutečnosti vědí, ji akceptují. Jediným člověkem, který s tímto faktem zatím nebyl seznámen, je děda dotyčného homosexuála. Respondent se vyjadřuje, že reakce na tuto skutečnost lze u jeho otce velmi těžce odhadnout, proto nelze s jistotou říci, zdali by tento fakt neměl posléze vliv na vzájemný vztah s homosexuálem. Respondent se ale na základě dřívějších rozhovorů s otcem přiklání spíše k pozitivním reakcím: „*My jsme nikdy nebyli nějakí puritáni a někoho odsuzovali, ale vím, že když jsme se o tom bavili s mým otcem, že i takoví lidi jsou, tak to bral, že si myslí, že to je normální a že prostě ten člověk za to nemůže... takže myslím, že by ho přijal...*“ Respondent (C1) se oproti respondentům předcházejícím vyjadřuje, že homosexualita jeho potomka rodinné prostředí určitým způsobem ovlivnila. Respondent toto vyjádření následně detailněji rozebírá: „*Myslím si, že to svým způsobem ovlivnilo moji matku, dříve se ptávala, jestli má syn holku apod. Od doby, co o něm ví, tak se ho na to vůbec neptá, vůbec! Ani v náznaku... Tak samo jeho bratrance, ti se se synem hodně baví, ale jestli má kluka, nebo ne, se nebaví, takže věřím, že i pro ně je to nepříjemné.*“ Respondent se domnívá, že homosexualita jeho potomka by především zasáhla jeho bratra: „*Vím, že to neví můj bratr. Ten je takový... on má mého syna rád, ale myslím si, že by to jejich vztah mohlo ovlivnit, kdyby se to dozvěděl. To jsem si stoprocentně jistý!*“

Rodinné tabu i diskutované téma

V této oblasti se respondenti ve svých výpovědích velmi shodovali. Na otázku, zdali je homosexualita jedince rodinným tajemstvím, nebo je o ni veřejně hovořeno, většina uváděla, že v nejbližším kruhu je toto téma přirozeně probíráno. Uvedené tvrzení bychom mohli podložit sdělením respondenta (B2): „*Ano, rozebíráme v rodině situaci mého syna, zdali má v současné době přítele a tak... úplně stejně jako situaci mé dcery, která je heterosexuální a má přítele.*“ Zcela jednoznačnou odpověď jsme zaznamenali také u respondenta (C2): „*Ano rozebíráme... je to život jako každý jiný a pravidla jsou všude stejná.*“ Se zcela opačnou situací nás seznámil respondent (C1), který uvedl, že homosexualita jeho potomka je v širším rodinném kruhu spíše tabuizovaným tématem: „*Prostě se o tom nebavíme. I když to většina ví, tak se o tom nebaví, jestli už má například kluka... je to spíše tajemství a*

asi to bude tajemství do konce života.“Je potřeba zdůraznit, že se respondent zmiňoval především o širším rodinném kruhu. V prostředí těch nejbližších, jak sám uvádí, se jedná o téma, která je běžně diskutována.

5.6 Kategorie č. 6 – Klady a zápory

V závěru našich rozhovorů jsme se věnovali pozitivním a negativním stránkám homosexuální orientace potomků pohledem respondentů. Cílem této části rozhovoru bylo především to, aby se respondenti zamysleli nad tím, co z odlišné sexuální orientace jejich potomků vyplývá. Na tuto oblast jsme se zaměřili dále z důvodu, abychom získali ucelenou podobu našich rozhovorů, ale i celého rodičovského procesu coming out.

Kategorie obsahuje kódy: Odvaha se/i přiznat, riziko nemocí, společnost.

Odvaha se/i přiznat

Z odpovědí respondentů vyplynulo, že za velmi pozitivní v celém procesu coming out vnímají zejména odvahu svých potomků se k odlišné sexuální orientaci přiznat. Respondent (B1) dokonce uvedl, že díky celé této události se vztahy v jejich rodině stmelily. Jako pozitivum tento rodič vnímá i posílení vzájemné důvěry a zvýšení synova sebevědomí: „*Myslím si, že i on sám stoupl na hodnotě, tím že to dokázal říct a přiznat si to sám sobě...*“ Podobně hovoří respondent (B2), který v této souvislosti uvádí: „*Je hodně silný a odvážný, protože sobě a vlastně i mi a ostatním dokázal přiznat svou orientaci. Jsem na ně i proto pyšná.*“ Respondent (C1) promlouvá o pozitivěch, která se týkají především samotného potomka a jeho odvahy si svou orientaci sebe samému připustit. „*Jsem rád, že si to přiznal, to bylo pro něho asi to nejdůležitější, že si to řekl, že už se neplácal s holkama, které mu nic neříkaly. Prostě si našel ten svůj způsob života, který mu vyhovuje a orientoval se prostě na ty chlapy. Tohle je to pozitivní... teda hlavně pro něho...*“

Riziko nemocí

Pohlavní nemoci si většinou dáváme do souvislosti s rizikovými skupinami naší společnosti. Mezi takové skupiny bychom mohli zařadit i homosexuály. Z rozhovorů vyplynulo, že zvýšené riziko přenosu pohlavních chorob si u svých potomků respondenti plně uvědomují a zároveň toto nebezpečí považují za jedno ze zmíněných negativ. I přesto, že respondenti tento handicap vnímají jako skutečné nebezpečí, doufají v plnou zodpovědnost svých potomků. Toto tvrzení dokládá vyjádření respondenta (A): „*Tak... velkým negativem je určitě nebezpečí nemocí, které se u tohoto typu lidí častěji vykytují. Určitě nejen pro mě je takové*

nebezpečí hrozbou, ale jsem přesvědčena, že syn je o všech těchto nástrahách informován a že si je vědom svých rizik a dělá pro to všechna opatření...“ za velmi podobnou bychom mohli považovat výpověď respondenta (B1): *„Velký strach mám například z nemocí... Vždy když s někým je nebo jde do nějakého baru nebo má v baru nějaké vystoupení, tak mu říkám, že se musí chránit, že na sebe musí dát pozor.“* Ani tvrzení respondenta (B2) nepojednává o jiném: *„Negativní? Asi nemoci... ale je to velmi citlivé téma... Snažím se ho moc neprudit. Doufám v jeho zodpovědnost...“*

Společnost

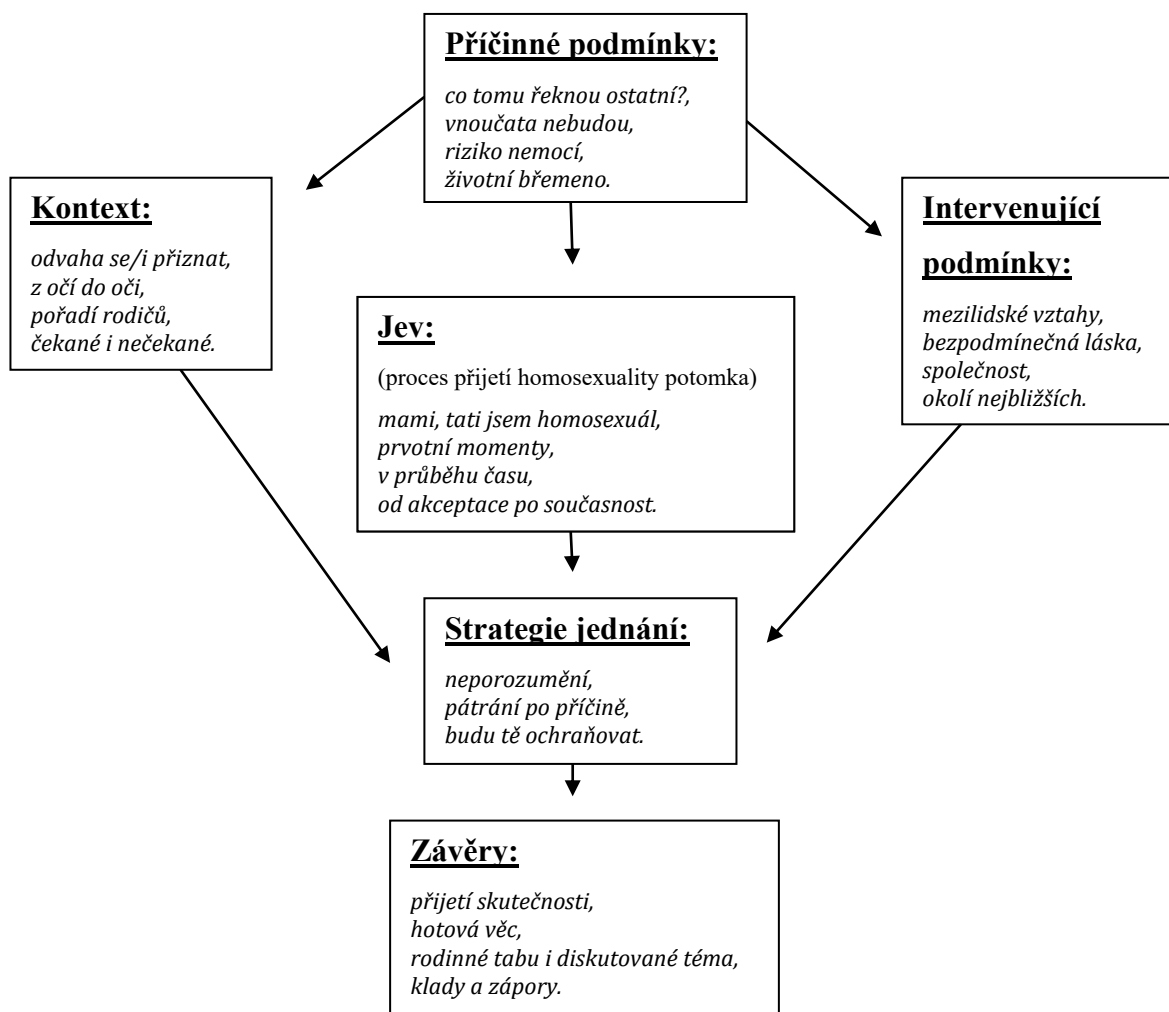
Další negativum, které respondenti spatřují v odlišné sexuální orientaci svých potomků je pohled společnosti na tuto menšinu. Především respondent (A) si navzdory silné benevolenci homosexuálů v naší společnosti uvědomuje jejich složitou situaci. Toto tvrzení ospravedlňuje následující výpovědi: *„Je to hlavně obtížnější začlenění do společnosti, pro neustálé výsměchy nad jejich způsobem projevu, oblékání a celkové vizáže.“* Respondent (C1) soustředil svou pozornost nejen na společnost ale především na rodinu matky jeho syna. Negativních reakcí z této strany předpokládal především z důvodu, že je tato rodina věřící. Respondent na otázku *„V čem naopak vidíte negativa?“* odpověděl: *„Tam je to právě to okolí. Je pravda, že lidé v dnešním světě jsou tolerantní, ale to je spíš bráno jako v globále. Ale v rodině...nevěřím tomu, že někdo bude šťastný, že ho nebude pomlouvat nebo takhle, protože ta rodina jeho matky...Oni jsou pobožní... jako v křesťanském duchu... prostě je to deviant, je to vyvrhel. Ti lidi to prostě nedokážou pochopit...“* U odpovědi respondentů (A, C1) můžeme spatřovat odlišnost názorů s respondentem (C2). Tohoto respondenta jsme se na základě zkušeností s jinými respondenty ptali, zdali za negativní považuje možné negativní reakce společnosti na homosexualitu jeho potomka. Odpověď dotyčného zněla: *„Pokud to okolí nepřijímá - neřeším...Pokud jsou lidi kolem normální, takji berou takovou jaká je...“* I v jiné části rozhovoru respondent uvádí: *„Okolí vůbec neřešíme. Pro mě je důležité, aby fungovala rodina. Z okolí bohužel nemám nic pro život.“*

5.7 Paradigmatický model

Na otevřené kódování navazuje technika axiálního kódování. Jedná se o soubor postupů, pomocí nichž jsou údaje znovu uspořádány prostřednictvím vytvářených spojení mezi kategoriemi a subkategoriemi. (Strauss a Corbinová, 1999, s. 86).

Hlavním účelem této techniky je vytvoření kódovacího schématu, tzv. paradigmatického modelu. Díky použití tohoto modelu jsme schopni o datech systematicky přemýšlet, vzá-

jemně je k sobě vztahovat náročnějšími způsoby a současně zohlednit procesuální dynamiku v datech. Axiální kódování lze považovat spíše jako pomůcku pro třídění dat, nikoli jako závazný model sloužící k výkladu zkoumaných jevů. (Švaříček, Šedřová, 2007, s. 232)

Obrázek 3 Paradigmatický model

6 INTERPRETACE DAT

Na základě uskutečněných rozhovorů s respondenty jsme získali odpovědi na výzkumné otázky, které následně vedly k dosažení námi stanovených výzkumných cílů.

Hlavním výzkumným cíl zněl:

- **Identifikovat proces přijetí homosexuality potomků ze stran rodičů.**

Mezi dalšími dílčí výzkumné cíle řadíme:

- **zjistit způsob obeznámení rodičů s homosexualitou jejich potomků**
- **popsat prvotní okamžiky, které respondenti prožívali bezprostředně po zveřejnění homosexuální orientace jejich potomků**
- **identifikovat zvrátové momenty, které ovlivnily proces přijímání homosexuality potomků pohledem respondentů**
- **zjistit, jak tato skutečnost ovlivnila rodinná prostředí respondentů**
- **popsat negativa ale i pozitiva, která respondenti spatřují v sexuální odlišnosti jejich potomků.**

Na základě uvedených výzkumných cílů byly vytyčeny také výzkumné otázky. Hlavní výzkumnou otázkou bylo:

- **Jak probíhal proces přijímání homosexuality jedinců ze strany jejich rodičů?**

Dílčí výzkumné otázky zněly následovně:

- **Jakým způsobem docházelo k zveřejnění homosexuality před respondenty?**
- **Jak respondenti popisují prvotní okamžiky, kdy se dozvěděli o homosexuální orientaci jejich potomka?**
- **Jaké zvrátové momenty ovlivnily proces přijímání homosexuality potomků pohledem respondentů?**
- **Jak tato skutečnost ovlivnila rodinné prostředí respondentů?**
- **Jaká negativa a pozitiva spatřují respondenti v sexuální odlišnosti jejich potomka?**

Jakým způsobem docházelo k zveřejnění homosexuality před respondenty?

Jak jsme již uvedli, respondenti byli seznámeni s homosexualitou svých potomků ústně. Rodiče v této souvislosti popisovali, že se jednalo o osobní pohovory, kdy jim jejich potomci oznámili, že jsou opačné sexuální orientace. Cílem této výzkumné otázky bylo také zjistit, kdo z rodičů o homosexualitě svého potomka věděl dříve. Odpovědi v této oblasti byly shodné, jednalo se výhradně o matky dotyčných homosexuálů, které byly s touto skutečností obeznámeny jako první. Před samotným odhalením respondenti popisovali, že nepozorovali žádné náznaky, které by nasvědčovaly tomu, že by jejich potomek mohl být homosexuálně orientovaný. Po krátkém zamyšlení si ale zpětně vybavovali, některé skutečnosti, které mohly být ukazatelem odlišné sexuální orientace. V případě homosexuálních mužů respondenti poukazovali zejména na osobní chování, sklony k ženským koníčkům a kamarádství převážně s dívkami. Respondent (B1) taktéž nepozoroval žádné náznaky, které by homosexualitu jeho potomka předpovídaly. Před samotným oznámením ale viděl, že dotyčného potomka něco trápí. Respondent poukazoval především na úbytek na váze a špatný spánek. Domníváme se, že představa potomka týkající se oznámení homosexuality před rodiči způsobovala dotyčnému značné obavy. S tímto tvrzením se ztotožňuje Sloboda (2016, s. 80), který zastává názor, že vnější coming out je vnímán jako silně stresující a problematický, jelikož se jedinec v podstatě dává všanc svému okolí. Za obzvláště těžký bývá poté považován coming out před rodiči.

Jak respondenti popisují prvotní okamžiky, kdy se dozvěděli o homosexuální orientaci jejich potomka?

Dle Slobody (2016, s. 82) mohou být reakce na homosexualitu potomků různého druhu: od ignorování a přehlížení této skutečnosti, přes negaci, obviňování sebe, nebo druhých, rozmlouvání, až po toleranci a přijetí.

Výše uvedené tvrzení odpovídá rozmanitosti reakcí, se kterými jsme se setkali v průběhu jednotlivých rozhovorů. U respondentů (B1, B2, C2) bychom mohli hovořit o naprosté toleranci. Respondent (C1) nám sdělil, že v rámci prvotních reakcí obviňoval druhé, zejména matku svého homosexuálního syna. Respondent (A) se zmiňoval, že jeho reakce byla odmítavá a pro jeho potomka značně nepříjemná. V této souvislosti bychom mohli jednoznačně hovořit o již zmíněné negaci. Z rozhovorů také vyplynulo, že prvotní myšlenkou některých respondentů bylo především svého homosexuálního potomka chránit před negativními postoji ostatních. V případě homosexuality jsou rodiče dále nuceni změnit své

představy o budoucnosti vlastního dítěte. Respondenti (B1, B2) v rámci prvotních momentů poukazovali především na to, že jim, jejich sexuálně „odlišné“ dítě nepřinese vnouče.

Jaké zvrátové momenty ovlivnily proces přijímání homosexuality potomků pohledem respondentů?

V této oblasti nalzáme taktéž velkou různorodost. U respondenta (A) bychom mohli hovořit zejména o krocích, které kladným způsobem ovlivnily proces přijímání homosexuality potomka. Respondent popisoval, že důležitým mezníkem byla návštěva senzibilky, která dotyčnému poskytla vysvětlení příčiny synovy odlišné sexuální orientace. Další událostí bylo vyhledávání informací na internetu, díky kterému respondent získal řadu odpovědí na své otázky. Za zvrátový moment bychom mohli považovat také zhlédnutí amerického filmu s homosexuální tematikou, který pozitivním způsobem pomohl respondentovi přehodnotit jeho uvažování. U respondenta (B1) proces přijímání homosexuální orientace ovlivnila zejména skutečnost, že jeho syn má vážný vztah s osobou stejného pohlaví. Významným mezníkem bylo také přiznání potomka, že je členem Travesty skupiny. Uvedená fakta utvrzovala dotyčného respondenta v pravdivosti celé situace. V případě respondenta (C1) hrály důležitou roli v celém procesu přijímání skutečnosti dlouhé konverzace s přítelkyní. Za podstatný krok vnímáme také vysvětlení situace ostatním členům rodiny, aby svým chováním dotyčnému homosexuálovi neublížili. Výpovědi jiných respondentů nepojednávaly o žádných zvrátových okamžicích, které by na proces přijímání homosexuality potomků měly vliv.

Jak tato skutečnost ovlivnila rodinné prostředí respondentů?

Jak uvádí Přadka, Knotová, Faltýsková (1998, s. 26) v rodinném prostředí převažují blízké a důvěrné kontakty, společné kolektivní zájmy, vzájemné spolupráce ale i pomoc.

Tyto vřelé vztahy mohou být narušeny různými podněty. Jedním z podnětů může být i skutečnost homosexuální orientace jednoho z členů rodiny. Cílem výzkumného šetření bylo zjistit, zdali homosexualita jedinců ovlivnila širší rodinná prostředí respondentů. Na základě rozhovorů bylo zjištěno, že homosexualita potomků neměla téměř žádný vliv na fungování rodinných vztahů. Problematika partnerského života a jiná témata s homosexualitou potomků spojená jsou bez větších zábrán v rodinných kruzích probírána. Část respondentů vykazovala pouze určité obavy, které se týkaly možných reakcí členů rodiny, kteří s tímto faktem doposud nebyli seznámeni. Určitou změnu bychom mohli spatřit pouze u respon-

denta (C1), který poukazoval zejména na to, že v širší rodině je téma homosexuality jeho potomka silně přehlíženo. Na základě tohoto tvrzení se přesto se domníváme, že vzájemné vztahy v této rodině nebyli nijak závratně ovlivněny.

Jaká negativa a pozitiva spatřují respondenti v sexuální odlišnosti jejich potomka?

Oblasti pozitivních a negativních stránek homosexuální orientace potomků byly uváděny ve stejném poměru. Respondenti se shodovali, že za velmi pozitivní vnímají především odvahu potomků se svému okolí k homosexualitě přiznat. Část respondentů považovala za rovněž velmi pozitivní, nalezení vlastní identity potomka a přiznání této skutečnosti před jím samotným. V souvislosti s touto dílčí výzkumnou otázkou respondent (B1) uváděl, že homosexualita potomka kladným způsobem ovlivnila rodinou soudržnost. Za pozitivum lze tedy vnímat stmelení rodinných vztahů a posílení vzájemné důvěry. Jak už z tohoto tvrzení vyplývá, lze tuto informaci také pokládat za jednu z odpovědí na předcházející dílčí výzkumnou otázku. V okruhu negativních stránek respondenti zmiňovali zejména riziko nemocí, kterému jsou homosexuálové vystaveni ve větší míře než osoby heterosexuální. Respondenti však věřili, že jejich potomci se k této záležitosti staví zodpovědně a dbají na prevenci těchto rizik. Za negativní považovali respondenti také postoj společnosti k této skupině osob. Silné obavy vykazoval zejména respondent (A), který se domníval nepříznivé reakce okolí z důvodu vizáže a specifického projevu homosexuálů. Jiného názoru byl respondent (C2), který naopak tvrdil, že na reakce okolí se on ani jeho potomek neohlíží. Na základě uvedených odpovědí je zřejmé, že část respondentů stále podléhá jistým stereotypům.

Hlavní výzkumná otázka: Jak probíhal proces přijímání homosexuality jedinců ze strany jejich rodičů?

Proces přijímání homosexuality jedinců ze stran vybraných rodičů hodnotíme jako úspěšný. Přesto, že se výpovědi respondentů v určitých částech rozhovoru shodovaly, průběh procesu byl velmi subjektivní záležitostí. Jak už je patrné z výše uvedených odpovědí na dílčí výzkumné otázky, i přes veškeré komplikace došlo u všech respondentů k přijetí této skutečnosti.

7 DOPORUČENÍ PRO PRAXI

Bakalářská práce by mohla být v praktickém životě využita pro zpracování příručky, přednostně určené rodičům, kteří jsou s homosexualitou svých potomků čerstvě seznámeni. Jednalo by se o materiál, který by obsahoval všechny potřebné informace a odpovědi na řadu otázek, týkající se homosexuální orientace. Tento srozumitelný průvodce by rovněž obsahoval příklady výpovědí rodičů, kteří s homosexualitou svých potomků mají zkušenost. Díky zařazení této části, by čtenáři mohli dosáhnout pocitu, že se tato situace netýká pouze jich samotných ale mnoha dalších rodičů. Odbornější verze by byla určena studentům, jejíž studijní obor se výrazně nebo okrajově dotýká homosexuální tematiky.

Výzkumnému šetření se podrobili z větší části respondenti, kteří homosexualitu svých potomků bez větších komplikací již od prvopočátku přijali, proto bychom dále chtěli navrhnout podobný výzkum, který by se detailněji zaměřoval na proces přijetí homosexuality potomků u skupiny rodičů, pro které tato skutečnost znamenala opravdový problém a zklamání. Věříme, že při výběru těchto respondentů by proces mohl být bohatěji vykreslen.

ZÁVĚR

Každý rodič si vzhledem k normám společnosti, které si vynucuje samozřejmost heterosexuality, vytváří vize o budoucím životě svého potomka, co by nastávajícího heterosexuálního muže či ženy. Takové představy se týkají především jeho budoucí práce, partnera nebo partnerky, rodiny, dětí a tedy i vnoučat. Při zjištění této odlišnosti jsou rodiče vystaveni procesu, v průběhu kterého jsou nuceni přehodnotit svá očekávání. Bariérou k pochopení odlišné sexuální orientace potomka je také všeobecný postoj rodiče k této problematice. Navzdory liberálních postojů společnosti k této „odlišnosti“ má homosexualita stále nádech něčeho podivného, kontroverzního, zkrátka něčeho, o čem se zas tak moc nemluví.

Jak už vyplývá z výše uvedeného tvrzení, cílem bakalářské práce bylo propojit téma homosexuality s rodinným prostředím, které považujeme z hlediska této problematiky za stěžejní. V teoretické části jsme se tedy zabývali rodinným prostředím a dalšími tématy, které jsou této problematice blízké. Ve druhé kapitole jsme soustředovali pozornost na homosexualitu. Tato část se věnovala příčinám homosexuální orientace, homosexuální identifikaci, nebo také předsudkům vůči homosexuálům. V následující kapitole byl popsán proces coming out, který se stal klíčovým pojmem výzkumného šetření.

Praktická část bakalářské práce se věnovala kvalitativnímu pojetí výzkumného šetření. Výzkumný soubor byl tvořen pěti rodiči homosexuálních jedinců, kteří byli již s odlišnou sexuální orientací svých potomků obeznámeni. Pomocí polostrukturovaných rozhovorů jsme získali výpovědi rodičů, které souhrnně pojednávaly o procesu přijetí homosexuálního potomka a dalších tématech s touto problematikou spojených.

V průběhu rozhovorů byly zjištěny zajímavé informace. Výpovědi respondentů se v mnohém shodovaly, ale také rozcházely. Z výzkumu vyplynulo, že průběh samotného procesu je velmi subjektivní záležitostí. I přes veškeré překážky bychom však o celém procesu mohli hovořit v kladném slova smyslu. Na základě výsledků výzkumu lze konstatovat, že rodičovská láska je silným poutem, které nemůže být ničím přetřháno.

Věříme, že nejen rodiče budoucích homosexuálů ale celá společnost bude mít k této menšině stále větší pochopení. Je třeba si uvědomit, že bez ohledu na sexuální orientaci se jedná o stejné lidi, jako jsme my a jak popisuje jeden z našich respondentů: ... *“pravidla jsou všude stejná.”*

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY**Monografie:**

- [1] BRZEK, A., PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, J. *Třetí pohlaví*. Praha: Scientia Medica, 1992. ISBN 80-85526-03-4.
- [2] JANOŠOVÁ, Pavlína. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 80-7184-954-5.
- [3] SKOPAL Ondřej, SUCHÁ Jaroslava, DOLEJŠ Martin, *Vybrané osobnostní rysy a rizikové formy chování u českých žáků a žákyň*, Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-4223-5.
- [4] WEISS, Petr. *Sexuální deviace: klasifikace, diagnostika, léčba*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2002. ISBN 8071786349.
- [5] *Malá československá encyklopedie*, II. Svazek D-CH, Praha: Academia, 1985, ISBN 02/76-0571-21-125-85.
- [6] SOBOTKOVÁ, Irena. *Psychologie rodiny*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-250-8.
- [7] UZEL, Radim. *Vybrané otázky lidské sexuality*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2007. ISBN 978-80-7041-609-9.
- [8] DRÁPAL, Dan. *Vztahy, sex, rodina: velký rozvrat a cesta k obnově*. 1. vyd. Praha: Návrat domů, 2013. ISBN 978-80-7255-304-4.
- [9] Rodinné hodnoty a mír ve světě v 21. století. WALSH, Lynn. *Mezinárodní den rodiny 2014: rodina v 21. století : vyhlídky, problémy, řešení: sborník projevů z evropské konference pořádané dne 14. října 2014 v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR*. Praha: Ideál, 2015. ISBN 978-80-86995-29-8.
- [10] Coming out neboli objevování vlastní sexuality. KRČMÁŘOVÁ, Barbora. *Děti a jejich sexualita - rádce pro rodiče a pedagogy*. V Brně: CPress, 2014. ISBN 978-80-264-0290-9.
- [11] PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 3., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-579-2.
- [12] GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. Vyd. 1. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-7203-12-4.
- [13] GIDDENS, Anthony a Philip W. SUTTON. *Sociologie*. Praha: Argo, 2013. ISBN

- 978-80-257-0807-1.
- [14] KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0643.
- [15] PROCHÁZKA, I. *Coming out: průvodce obdobím nejistoty, kdy kluci a holky hledají sami sebe* 1. vyd. Brno: STUD, Praha: Gay iniciativa v ČR, 2002. ISBN 80-238-8850-1.
- [16] MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. Vydání třetí. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1154-9.
- [17] PŘADKA, Milan, Dana KNOTOVÁ a Jarmila FALTÝSKOVÁ. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1998, 45 s. ISBN 80-210-3469-6.
- [18] PRŮCHA, Jan. *Moderní pedagogika*. 5., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Portál, 2013, 483 s. ISBN 978-80-262-0456-5.
- [19] ONDRISOVÁ, S., ŠÍPOŠOVÁ, M., ČERVENKOVÁ, I., JÓJÁRT, P., & BIANCHI, G. (2002): *Neviditeľná menšina*. Bratislava: Nadácia občan a demokracia., ISBN 80-968528-5-X.
- [20] ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. 1. vyd. Praha: Portál, 2007, ISBN 978-80-7367-313-0.
- [21] STRAUSS, Anselm L. a Juliet M. CORBIN. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Vyd. 1. Boskovice: Brno: Albert, 1999; Sdružení Podané ruce. ISBN 80-85834-60-X.
- [22] ZVĚŘINA, Jaroslav. *Lékařská sexuologie*. Jinočany: H & H, 1991. ISBN 80-85467-04-6.
- [23] YABLONSKY, Lewis. *Otcové & synové: o nejnáročnějším rodinném vztahu*. Praha: Portál, 1995. Čtení o výchově. ISBN 80-7178-075-8.
- [24] ŠILEROVÁ, Lenka. *Sexuální výchova: jak a proč mluvit s dětmi o sexualitě*. Praha: Grada, 2003. ISBN 8024702916.

- [25] GJURICHOVÁ, Šárka. *Rodinná terapie: systematické a narativní přístupy*. Praha: Grada, 2003. ISBN 80-247-0415-3.
- [26] MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006. ISBN 80-86429-58-X.
- [27] SLOBODA, Zdeněk. *Dospívání, rodičovství a (homo) sexualita*. Praha: PASPARTA publishing, s.r.o, 2016. ISBN 978-80-88163-09-1.

Zákony:

- [28] ČESKO. Zákon č. 115 ze dne 3. dubna 2006 registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů [online]. In: *zakonyprolidi.cz* © [cit. 2016-09-19]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-115>.
- [29] ČESKO. Zákon č. 89 ze dne 22 března 2012 občanský zákoník [online]. In: *zakonyprolidi.cz* © [cit. 2016-09-19]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>.

Internetové zdroje:

- [30] SUCHÁNKOVÁ, Jitka. Rodina a její význam. In: *Zdravě.cz* [online] © 2011 [cit. 2016-03-24]. Dostupné z: <https://vztahy-v-rodine.zdrave.cz/rodina-a-její-vyznam/>
- [31] DLOUHÁ, Petra. Registrované partnerství a majetek. Přehled pro gaye a lesbičky. In: *Peníze.cz* [online] © 2013 [cit. 2016-03-28]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/spotrebite/256064-registrovane-partnerstvi-a-majetekprehled-pro-gaye-a-lesbicky>.
- [32] GAY INICIATIVA. *Gay iniciativa v České republice: RP ve světě*. [online]. © 2001-2006 [cit. 2016-03-28]. Dostupné z: <http://gay.iniciativa.cz/www/index.php/?page=clanek&id=374>
- [33] EXPERIMENT: 4%. *Česká televize* [online]. © 2008 [cit. 2016-11-28]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10211487240experiment/208572233190007-4/2814-homosexualita-v-dejinach/>.
- [34] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Registrované partnerství je častější u mužů*. [online]. © 2014 [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/0800492b9c>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Aj. A jiné

Apod. A podobně

Č. Číslo

Např. Například

S. Strana

Tzn. To znamená

Tzv. Takzvaný

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obrázek 1 Míra sexuálních dispozic.....</i>	<i>23</i>
<i>Obrázek 2 Přehled kategorií a kódů.....</i>	<i>42</i>
<i>Obrázek 3 Paradigmatický model.....</i>	<i>52</i>

SEZNAM TABULEK

<i>Tabulka 1 Konkrétní typy edukačního prostředí.....</i>	20
<i>Tabulka 2 Věk, kdy dochází k zveřejnění homosexuality u mužů.....</i>	33
<i>Tabulka 3 Základní informace o výzkumném souboru</i>	41

SEZNAM PŘÍLOH

- PI: E-mailová zpráva pro respondenty
- PII: Rozhovor č. 1, (respondent A)
- PIII: Rozhovor č. 2, (respondent B1)
- PIV: Rozhovor č. 3, (respondent B2)
- PV: Rozhovor č. 4, (respondent C1)
- PVI: Rozhovor č. 5, (respondent C2)

Pozn. V rámci jednotlivých rozhovorů respondenti často používali jména svých homosexuálních potomků. Pro zachování anonymity jsme skutečná jména nahradili smyšlenými.

PŘÍLOHA P I: E-MAILOVÁ ZPRÁVA PRO RESPONDENTY

Dobrý den,

jsem studentkou oboru sociální pedagogika na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. V rámci své bakalářské práce se zabývám procesem přijetí homosexuality ze stran rodičů. Chtěla bych Vás touto cestou požádat o spolupráci v rámci tohoto výzkumného projektu. Jedná se o poskytnutí krátkého rozhovoru, který bude anonymní a bude sloužit pouze pro zpracování mé bakalářské práce. Pro lepší představu, co by rozhovor obnášel, Vám v příloze zasílám základní okruhy otázek.

Předem děkuji za odpověď

Hezký den
Lucie Stachovcová

PŘÍLOHA P II: ROZHOVOR Č. 1, (RESPONDENT A)

T: Jak jste se o homosexualitě Vašeho dítěte dozvěděla?

R: O homosexualitě mého syna jsem se dozvěděla přímo od syna, bylo to přibližně v jeho 18 letech, v období, kdy už sám si byl jistý svou orientací a prožíval právě vztah se svým prvním přítelem. Hrozně si vážím jeho odvahy se mi se svými pocity a prožitky, kterými se v posledním období určitě hodně zatěžoval, svěřit.

T: Byla jste první z rodičů, kdo o této skutečnosti věděl?

R: Ano, byla jsem první, s otcem syna jsem v té době nežila ve společné domácnosti, byli jsme už rozvedeni.

T: Pozorovala jste před samotným odhalením této skutečnosti nějaké náznaky, které by nasvědčovaly tomu, že Vaše dítě je homosexuálně orientované?

R: Neměla jsem absolutně tušení, až zpětně jsem si vybavila některé věci. Třeba jeho sklony k převlékání se do ženských kostýmů, při různých představeních, hrách, soutěžích. Vždy, když měl vlastně na výběr, převléci se za nějakou postavu, inklinoval vždy k těm ženským. Nebo například jeho přátelé, i když měl spoustu opravdových přátel mezi spolužáky či jinými vrstevníky, přece jen kamarádek měl většinu. Táhlo ho to více k holčičím koníčkům, způsobu zábavy či trávení volného času měl blíže. Hodně si zakládal si na vizáži, oblečení, účesu, bavilo jej uklízet, pěstovat zeleninu, často působil jako psycholog či taková „vrba“ pro kamarádky, které se mu často svěřovaly se svými problémy ve vztazích.

T: Jaká byla Vaše bezprostřední reakce na skutečnost, že je Váš syn homosexuál?

R: Mojí úplně první reakci si moc vybavuji, co vím jistě, že nebyla pro syna určitě příjemná. Je mi to moc líto.... Určitě tam byla slova nepochopení, šoku... pláč...(povzdech) Vzpomínám si, že na negativní reakci byl syn již předem upozorněn svým přítelem, který podobnou situaci prožil se svými nejbližšími, určitě dlouho sbíral odvalu....nepředstavitelné...Dalším krokem syna ve snaze mi vše, co nejvíce vysvětlit, bylo promítnutí amerického filmu o mladém chlapci, který si kvůli nepochopení jeho sexuální orientace ze strany rodičů a přátel vzal život. Ten film se jmenoval Motlitba za Bobyho. Byl to pro mě neskutečně silný prožitek, ale díky tomuto příběhu jsem pochopila těžkou situaci mladých lidí, kteří jsou nuceni čelit tomuto osudu. Dále vlastně následovaly hodiny

hledání a čtení informací, které nabízí internet, dostalo se mi odpovědí na spoustu otázek. I přesto jsem ale syna objednala k vyšetření do sexuologické ambulance, potřebovala jsem odborné vysvětlení situace a ve skrytu duše čekala naději na změnu. Po 14 dnech jsem termín zrušila, přál si to především syn. Na návštěvu senzibilky jsme se vpravili společně....dostalo se nám duchovního vysvětlení situace, že při narození do novorozeněte vklouzne duše, může nastat situace, kdy nějaká nešťastná, zoufalá ženská duše, zklamaná z osudu z minulého života v ženském těle, vklouzne s úmyslem snadnějšího života do mužské schránky, a je na světě gay...Bylo to složité období provázené smutkem, bezmocí, kladením si otázek, proč právě můj syn, to musí mít v životě tak těžké...Prostě, i přes benevolenci homosexuálů v naší republice, vnímám jejich složitou situaci. Je to hlavně obtížnější začlenění do společnosti, pro neustálé výsměchy nad jejich způsobem projevu, oblékání a celkové vizáže.

T: Kam směřovaly Vaše prvotní myšlenky, které se vztahovaly k homosexualitě vašeho dítěte?

R:Úplně v počátcích jsem si myslela, že je to synův nějaký rozmar, touha poznat něco odlišného, že je to pouze zkouška něčeho k čemu možná více inklinoval. Myslela jsem si, že jej to po nějakých zkušenostech přejde. Sám mě však opakovaně ujišťoval, že už je rozhodnut, období hledání sebe sama má už nějaký čas za sebou....

T: Pociťovala jste v rámci prvotních okamžiků strach z reakce okolí?

R: Ano určitě, dodnes jej prožívám, myslím, že stále existuje řada lidí z okolí Matěje, která o této skutečnosti neví. Není to záležitost, kterou by člověk sděloval při prvních setkáních. Co se týká lidí v nejužším kruhu syna, reakce byly různé, většina lidí nemohla této informaci uvěřit, bylo to šokující sdělení, jak už jsem se zmínila, syn není typ homosexuála s jednoznačně typickými projevy chování, vizáže, komunikace. Přesto myslím, že situaci přijali takovou, jaká je, po vysvětlení všech okolností, pochopili, že se na vztahu k Matějovi u nikoho nic nezměnilo, je pro nás nadále našim úžasným synem, vnukem, synovcem, nesmírně si jej všichni vážíme a respektujeme jeho situaci.

T: Jak se situace ohledně přijetí homosexuality Vašeho dítěte vyvíjela v následujících časech?

R: Jak jsem se již zmínila, další dny jsem věnovala vyhledávání informací o této problematice převážně z internetu. Myslím, že i velkou část pochopení a smíření s touto skutečností mi prospěly rozhovory v okruhu mých přátel, kteří již měli zkušenost s homosexuály ať už jako kolegy v práci nebo přímo přáteli.

T: Jak se s postupem času měnil Váš pohled na tuto skutečnost?

R: Postupem času jsem situaci samozřejmě pochopila, přijala jsem tu skutečnost, hlavně to, že ji nejde změnit. Matěj je pro mě nadále mým milovaným synem. Přiznávám, že i když jsem skutečnost přijala, ve skrytu duše pocítuji především velkou lítost, protože život s tímhle je pro Matěje složitější.

T: Došlo z Vaší strany k akceptaci této skutečnosti?

R: I když tomu nevěřím, hrozně bych si přála, aby vše bylo jinak. Doufám, že se syn bude se svou situací i dál statečně vyrovnávat, že se mu podaří si zařídit soukromý život podle jeho představ. Hlavně ať je co nejvíce vyrovnaný a v pohodě.

T: Jaký pohled na homosexualitu Vašeho dítěte zaujímáte v současné době?

R: Jak už jsem se zmínila, homosexualitu mého syna vnímám už jako vyřešenou věc, samozřejmě s pocitem, že život nebude mít jednoduchý, Matěj je silnou osobností, ví, čeho chce v životě dosáhnout, jen mu přeji, aby mu spokojenost příliš nekomplikovala jeho citlivost a horlivost v jeho vztazích, které prožívá intenzivně a ne vždy se mu dostává stejné odezvy.

T: Ovlivnila tato skutečnost Váš vzájemný vztah s dítětem?

R: Homosexualita náš vztah určitě nezměnila, pořád je mým milovaným synem. Myslím, že máme mezi sebou silný vztah, založený na důvěře, pochopení, toleranci a taky pomoci.

T: Je otázka homosexuality Vašeho dítěte rodinným tajemstvím, nebo je o ni veřejně hovořeno? V nejbližším kruhu rodiny je toto téma probíráno jako přirozeně, situaci přijímáme takovou, jaká je...(úsměv)

T: Máte dojem, že tato skutečnost ovlivnila vztahy mezi jinými rodinnými příslušníky?

R:Ne, to si nemyslím.

T: Jaké jsou podle Vás pozitiva, která vyplývají ze sexuální odlišnosti Vašeho dítěte?

R: Jsem šťastná, že nám syn svou orientaci přiznal, že v nás má důvěru a pochopení a vždy tomu tak bude.

T: Spatřujete nějaká negativní rizika, která vyplývají ze sexuální odlišnosti Vašeho syna?

R: Ano samozřejmě, s tímto pocitem se zatím nedokážu vyrovnat, mám o Matěje strach, a jak již jsem se zmínila, je mi nesmírně líto, že mé dítě musí odolávat tak složitému osudu. Ale věřím v Matějovu silnou osobnost a taky se budeme samozřejmě snažit mu nadále poskytovat dostatečně silné zázemí.

T: Jaké negativum byste například uvedla?

R: Tak...(zamyšlení) velkým negativem je určitě nebezpečí nemocí, které se u tohoto typu lidí častěji vykytují. Určitě ne jen pro mě je takové nebezpečí hrozbou, ale jsem přesvědčena, že syn je o všech těchto nástrahách informován a že si je vědom svých rizik a dělá pro to všechna opatření.

T: To je ode mě už vše. Chtěla byste se ještě k něčemu vyjádřit?

R: Ne.

T: V tom případě Vám děkuju za rozhovor.

PŘÍLOHA P III: ROZHOVOR Č. 2, (RESPONDENT B1)

T: Jak jste se o homosexualitě Vašeho syna dozvěděla?

R: Dozvěděla jsem se to přímo od mého syna, slovně, řekl mi to. Řekl mi, že je prostě jiný.

T: Byla jste první z rodičů, kdo o této skutečnosti věděl?

R: Byla jsem první... asi i proto, že synův otec se tou dobou potýkal s alkoholismem a jejich vztah nebyl moc dobrý.

T: Pozorovala jste před samotným odhalením této skutečnosti nějaké náznaky, které by nasvědčovaly tomu, že Vaše dítě je homosexuálně orientované?

R: Ne, to jsem nepozorovala. Do poslední chvíle jsem netušila, že by mohl být na kluky. Jenom jsem viděla, že ho něco trápí, protože měsíc předtím přestal jíst, hodně zhubnul, nespál. Prostě jsem viděla, že něco je, ale nevěděla jsem co.

T: Kolik bylo Vašemu dítěti, když Vám oznámil, že je homosexuál a jak je to dlouho co jste se o této skutečnosti dozvěděl?

R: 16 a něco, takže jestli správně počítám, zhruba těch 6 let to bude.

T: Jaká byla Vaše bezprostřední reakce na skutečnost, že je Váš syn homosexuál?

R: Moje prvotní reakce byla, aby mu neublížili druzí, až se to dozví. Takové jakože, je můj a já si ho budu bránit proti těm druhým. Né.. takové, že bych si třeba řekla ne (důraz) to se mi nemůže stát, nebo něco. Ne... prostě já to tak беру... je můj a nenechám ostatní, aby mu ublížili, když se dozví, že je gay.

T: Takže svou reakcí jste vyjádřila spíše pochopení než nějakou zlobu?

R: Ano, pochopila jsem to a řekla jsem si, že ho musím naopak bránit.

T: Kam směřovaly Vaše myšlenky, které se vztahovaly k homosexualitě Vašeho syna? Kladla jste si například otázku „Jak se to mohlo stát“?

R: Že nebudu mít vnoučky z téhle strany, ale jinak jsem to prostě brala, že tak to je. Já vše беру tak jak je...

T: Pociťovala jste v rámci prvotních okamžiků strach z reakce okolí?

R: Pociťovala... hodně (důraz). Známi, širší rodiny, a hlavně těch lidí, kteří ho neznají,

ale budou ho vídat... sousedi, a tak... Jeho kamarádi asi ne, protože, ti to podle mě už dávno věděli, že... ale Prostě, té širší rodiny, té jakoby vzdálenější bych řekla. Nakonec to ale dopadlo dobře... babička – moje mamka, ta to vzala normálně, potom dcera, ta je mladší než syn, ta ví, že to takhle je, v podstatě s tímhle faktem od malička vyrůstá. Jeho otec to nakonec taky vzal, ale horší je to s tím širším okolím a těch lidí kolem. Sama jsem viděla, že někteří tyhle lidi neumí přijmout a berou to jako nemoc nebo prostě něco co není normální, často je buzerují a šikanují. Z toho jsme měla největší strach.

T: Bála jste se toho, jak se budou dívat na Vás nebo na Vašeho syna?

R: Na syna, určitě na něho. Protože já ho mám ráda a je mi jedno jak se lidi ke mně budou chovat. Důležité je jak se budou chovat k němu.

T: Jak se situace ohledně přijetí homosexuality Vašeho dítěte vyvíjela v následujících dnech?

R: Takže potom, co přišel s tím, že je na kluky mi současně taky oznámil, že má přítele a chce mě s ním seznámit. Ten jeho přítel byl z Prahy a vlastně sem přijel... Šli jsme na večeri a všechno. Potom vím, že odjel do Prahy 14 dnů na to. To vím, že jsem seděla a dost na tím vším uvažovala. Byla to doba, kdy jsem si to asi celé potvrdila nebo si to v sobě ujasnila. Říkala jsem si... jo, prostě toho kluka má, tak je to dané... takhle to musím přijmout... a takhle to bude. Myslím si, že nad tím musel dlouho uvažovat a musel být rozhodnutý, musel si být stoprocentně jist že ano... je na kluky. Začala jsem to už v podstatě v té době brát, že to tak je...

T: Pokoušela jste se tuto novou situaci například nějak řešit? Snažila jste se například vyhledat nějakou psychologickou nebo lékařskou pomoc?

R: To mě opravdu nenapadlo. Nevím, jak by to doktor mohl řešit. To dítě se rozhodne, že to řekne... a to je důkaz toho, že si je stoprocentně jisté, že ano... tak to prostě je a není to jinak. Myslím si, že by si takové dítě nikdy nedělalo srandu z rodičů, že „já jsem gay“ a za dva týdny Vám poví, že to byla sranda.

T: Jak se Váš pohled na homosexualitu Vašeho syna měnil z delšího časového hlediska?

R: Já myslím, že ne. Tím že můj syn do toho začal dělat Travesti, tím že když měl nějakého přítele tak mě s ním seznámil... Díky tomu jsem věděla, že tak to je a tak jsem to brala, že jiní kluci mají holky a jsou šťastní tak a že prostě syn má rád kluky a pro něj je zase tohle nejlepší a tak je spokojený.

T: Takže bychom mohly říct, že jste tuto skutečnost plně přijala?

R: Ano...

T: Jaký zaujímáte pohled na synovu homosexualitu v současné době?

R: Pořád stejně... pořád je to moje dítě, nic se nezměnilo, a jestli je tak šťastný, tak tenhle postoj nehodlám měnit.“ (úsměv)

T: Ovlivnila tato skutečnost Váš vzájemný vztah s dítětem?

R: Já myslím, že ne... My jsme si se synem vždycky všechno řekli a řešili spolu. Myslím, že neměl nikdy problém za mnou přijít a říct mi... I teď když dělá Travesti, je v práci a všechno možné, tak jsme neustále v kontaktu. Máme takový vztah, že když se den nevidíme, neslyšíme takže... takže je to blbé pro nás. (smích)

T: Myslíte si, že homosexualita Vašeho dítěte je rodinným tajemstvím, nebo se o ni bez problému hovoří?

R: Tak... moje nejbližší rodina a můj přítel o tom ví a dál to nechávám na synovi, jestli to někomu řekl nebo neřekl. Nebudu dělat, chodit a drbat... Jestli to syn řekne dál, tetičkám a dalším příbuzným... je to jeho věc.

T: A s rodinou, která je s tímto seznámena bavíte se tématech, která souvisí s jeho osobním životem, tedy i homosexualitou?

R: Tak... pokud má přítele, tak o tom vím já i babička, samozřejmě i jeho sestra. Takže není to tak, že bychom se o tom nebavili, nebo to nějak tutlali...

T: Máte dojem, že tato skutečnost ovlivnila vztahy mezi jinými rodinnými příslušníky?

R: Ne... my co to víme... všichni to přijali. Teda až na dědu... ten to neví... ale to nechávám na synovi, jestli mu to řekne, nebo ne.

T: Máte pocit, že děda by to nemusel přijmout, že by s tím mohl mít problém?

R: Já vím, že kdysi jak jsme se o tom bavili... protože prostě my jsme nikdy nebyli nějakí puritáni a někoho odsuzovali, ale vím, že když jsme se o tom bavili s mým otcem, že i takoví lidé jsou tak to bral, že si myslí, že to je normální a že prostě ten člověk za to nemůže... takže myslím, že by ho přijal. Myslím, že by tam nebyla nějaká... že by ho odkopnul nebo by se s ním nebavil, nebo něco... takže to asi ne e.

T: Jaká jsou podle Vás pozitiva, která vyplývají ze sexuální odlišnosti Vašeho syna?

R: No...Vím, že byl Syn na škole šikanovaný a byl vždy takový stáhnutý, takže za pozitivum vnímám, že s tím vůbec přišel, našel tu odvahu a přiznal se k tomu. Taky to že ví, že ho máme pořád rádi, že mu vždy se vším poradíme, pomůžeme a držíme při sobě. Myslím, že se ty vztahy víc stmelily.

T: Myslíte si, že tím, že se Váš syn přiznal, se posílila Vaše vzájemná důvěra?

R: Tak ta byla, ale myslím si, že se ještě posílila...to máte pravdu...Myslím si, že i on sám stoupl na hodnotě, tím že to dokázal říct a přiznat si to sám sobě. Jde vidět, že už má takové to sebevědomí a takové to: „Co si o mě druzí myslí je jejich problém, já prostě takový jsem a nevdám mi to“

T: V čem myslíte, že naopak spočívají negativa jeho sexuální odlišnosti?

R: Velký strach mám například z nemocí...Vždy když s někým je nebo jde do nějakého baru nebo má v baru nějaké vystoupení, tak mu říkám, že se musí chránit, že na sebe musí dát pozor. Ale myslím, si že na tohle musí dát pozor každý i v normálních vztazích.

T: To je z mé strany vše. Máte nějaké dotazy?

R: Nemám.

T: V tom případě Vám děkuji.

PŘÍLOHA P IV: ROZHOVOR Č. 3, (RESPONDENT B2)

T: Jak jste se o homosexualitě Vašeho dítěte dozvěděla?

R: Řekl mi to sám.

T: Byla jste první z rodičů, kdo o této skutečnosti věděl?

R: Jo, byla jsem první...Navíc v té době měl špatný vztah s otcem, který tou dobou už s námi nežil.

T: Pozorovala jste před samotným odhalením této skutečnosti nějaké náznaky, které by nasvědčovaly tomu, že Vaše dítě je homosexuálně orientované?

R: Když mu bylo cca 10let, tak mi jeho třídní učitelka řekla, že si myslí, že je Kuba homosexuálně orientovaný. Nevěnovala jsem tomu nijak zvlášť pozornost. Kamarádil se s holkama, ale měl i kamarády chlapce a taky chodil do taneční školy. Tanci se věnoval přibližně do 16 let a jeho jakoby odlišné vystupování jsem připisovala jinému stylu života. Vystupoval na veřejnosti a chování se učili v rámci taneční školy. V kolektivu tanečníků, kostýmů a líčení jsem brala vše jakou součást jakéhosi celku.

T: Takže Vás to napadlo, že by váš syn gayem mohl být?

Pokud mě to občas napadlo, že je gay, nebrala jsem to tragicky a v podstatě jsem si tuto možnost i částečně připouštěla.

T: Kolik bylo Vašemu dítěti, když Vám oznámil, že je homosexuál a jak je to dlouho co jste se o této skutečnosti dozvěděla?

R: Bylo mu 18 a vím to tedy již 5 let.

T: Jaká byla Vaše bezprostřední reakce na skutečnost, že je Váš syn homosexuál?

R: Už si to moc nepamatuji, ale něco v tom smyslu, jestli je o tom přesvědčený. Navíc jsem si myslela, že má holku, ale bylo mi vysvětleno, že je to velmi dobrá kamarádka a v podstatě jejich vztah používal jako krytí. Ale hlavně jsem mu zdůraznila, že ho mám a budu mít ráda.

T: Kam směřovaly Vaše prvotní myšlenky, které se vztahovaly k homosexualitě vašeho dítěte?

R:Ocenila jsem, že mi důvěřuje, tím že mi to řekl a hlavně jsem cítila tu jeho úlevu, že mi nemusí dále lhát (kam jde, s kým jde...). Pouze mne napadlo, že se asi nedočkám vnučete.

T: Pociťovala jste v rámci prvotních okamžiků strach z reakce okolí?

R: Ani ne, ale později mne to napadlo, bydleli jsme na vesnici a domluvili se, že to nebudeme ventilovat do okolí. Pouze v rodině a nechala jsem to na Kubovi, aby sám rozhodl, kdo a kdy se o tom dozví.

T: Jak se situace ohledně přijetí homosexuality Vašeho dítěte vyvíjela v následujících dnech?

R:Nic zvláštního se nedělo. V podstatě to nemělo žádný vliv.

T: Pokoušela jste se tuto novou situaci nějak řešit?

R: Ne, a ani mě to nenapadlo.

T: Ani z hlediska delšího časového období se situace nijak nevyvíjela?

R: Dalo by se říci, že opravdu ne...

T: Došlo z Vaší strany k akceptaci této skutečnosti?

R: Vzala jsem to jako fakt a víc to neřeším.

T: Jaký pohled na homosexualitu Vašeho dítěte zaujímáte v současné době?

R: Je to jeho život a to akceptuji a neřeším. I přesto si ale myslím si, že to syn nebude mít v životě tak lehké, dnešní doba ještě není dostatečně připravena na vlnu homosexuálů. Doufám ale, že se s tím syn statečně popere. (smích)

T:Ovlivnila tato skutečnost Váš vzájemný vztah s dítětem?

R:Myslím si, že ne...máme hodně pěkný vztah, který je založen na důvěře a porozumění. Hlavně se máme rádi bez nějakých podmínek a to je asi to nejdůležitější.

T: Je otázka homosexuality Vašeho dítěte spíše tajemstvím, nebo se o tématech týkajících se homosexuality běžně bavíte?

R: Ano, rozebíráme v rodině situaci mého syna, zdali má v současné době přítele ... Úplně stejně jako situaci mé dcery, která je heterosexuální a má přítele...

T: Máte dojem, že tato skutečnost ovlivnila vztahy mezi jinými rodinnými příslušníky?

R: Myslím si, že ne a pokud ano, nevím o tom.

T: Jaké jsou podle Vás pozitiva, která vyplývají ze sexuální odlišnosti Vašeho dítěte?

R: Řekneme si spoustu věcí, myslím si, že je se situací vyrovnaný. Je hodně silný a odvážný, protože sobě a vlastně i mi a ostatním dokázal přiznat svou orientaci. Jsem na něj i proto pyšná.

T: Spatřujete nějaká negativní rizika, která vyplývají ze sexuální odlišnosti Vašeho syna?

R: Teď si asi žádná nevybavím.

T: Například riziko nemocí, to nevnímáte jako případné negativum?

R: Ano, otázka nemocí je velmi citlivá, ale snažím se ho moc neprudit. Doufám v jeho zodpovědnost. A že je svět plný zlých a závistivých lidí učím své děti již delší dobu, aby na to byly připraveny.

T: Další otázky už nemám, takže Vám moc děkuju za rozhovor.

R: Není vůbec za co.

PŘÍLOHA P V: ROZHOVOR Č. 4, (RESPONDENT C1)

T: Jak jste se o homosexualitě Vašeho syna dozvěděl?

R: Dozvěděl jsem se to od svého syna. Řekl mi to, styděl se za to a několik měsíců mi to tajil, i když už to zjistil. Měl s tím docela problém, protože jeho matka ho nějakým způsobem odsoudila, chtěla ho tahat po nějakých vyšetřeních a takhle, tak se bál to říct mi, že budu reagovat stejně. Po téhle zkušenosti se mu v podstatě nedivím, ale zase na druhou stranu mě znal... Jako člověk nikdy neví, jak zareaguje na takovou těžkou věc. Bylo to opravdu složité.

T: Byl jste první z rodičů, kdo o této skutečnosti věděl?

R: Byl jsem druhý. Řekl to teda nejdřív matce, pak mě – otci. Myslím si ale... (přemýšlí), že než to řekl nám rodičům, řekl to Aničce, tedy mé exmanželce, se kterou má dodnes hodně dobrý vztah.

T: Pozoroval jste před samotným odhalením této skutečnosti nějaké náznaky, které by nasvědčovaly tomu, že Vaše dítě je homosexuálně orientované?

R: To teda ne (smích). Mě to vůbec nenapadlo nikdy. (důraz) Teda vůbec, nikdy by mě to ani ve snu nenapadlo, ale napadlo to moji přítelkyni, která řekla: „Ten Matěj je taková holka,“ Taky často říkala: „Není on gay?“ a já: „né, tož s holkama chodí, mě se nezdá že by byl gay,“ mě to nenapadlo, musím se fakt přiznat. Normálně, člověk je trošku asi nějak zaměřený, asi na ty holky. Má prostě nějaké očekávání a tohle si prostě nepřipustí. V životě bych si to nepřipustil...nikdy teda.

T: Kolik bylo Vašemu dítěti, když Vám oznámil, že je homosexuál a jak je to dlouho co jste se o této skutečnosti dozvěděl?

R: No... (přemýšlí) synovi bylo... (přemýšlí) On mi to řekl asi v 19, takže to budou tři roky, co to vím teda. Poznal jsem za tu dobu teda i jeho přítele, několik přítelů teda. (smích) On sám s tím hodně bojoval, dřív než nám to oznámil. Chtěl být na holky, ale prostě mu to nešlo. Zrovna včera jsme se o tom bavili, protože on prvně chodil s holkou – Petrou. Prvně se s ní rozešel, pak s ní zase chodil, ale prostě mu to nešlo s těma holkama. Tahalo ho to vlastně k těm klukům. Víc se mu líbili, více si s nima rozuměl. Hold za to nemůže, bojoval s tím, jako bojoval, říkal mi to.

T: Jaká byla Vaše bezprostřední reakce na skutečnost, že je Váš syn je homosexuál?

R: Tak... (přemýšlí) Byl to takový zvláštní pocit. Tož trochu takové zklamání, nebo takový zvláštní pocit, který jsem asi ještě nezažil. Nevím, těžko říct, jak bych to vyjádřil slovy. Takové (přemýšlí) zklamání. Nepříjemný pocit to byl. Na druhou stranu to pak převládlo, abych mu pomáhal. Abych ho nějak neranil. Ze začátku to bylo nepříjemné strašně, mě to prostě zklamalo. Nebo né zklamalo (důraz), že by.... nevím, slovy to nejde ani říct. Člověk má takové očekávání, že se ožení, že bude mít děti, bude žít s holkou a najednou je to pryč. A zrovna můj syn je ten typ, takový ten rodinný, od kterého bych to fakt hodně očekával, tu rodinu, ale prostě to byl takový zvláštní pocit. On mi řekl: „Já ti něco musím říct“, a já mu říkám: „Ty jsi gay?“

T: Takže v tu chvíli Vás to napadlo?

R: Jo, V tu chvíli mě to napadlo. Ta myšlenka tam byla. Protože ta moje přítelkyně mi říkala, že si myslí, že je na kluky.

T: Takže za touto myšlenkou stála Vaše přítelkyně?

R: Jo, ona mi tu myšlenku v podstatě vnukla. On to prostě řekl takovým důležitým, zvláštním způsobem. „Já ti musím něco říct.“ Jako kdy byl s holkou a byla by těhotná tak to by mě jako nic neřeklo, jako neuškodilo nebo tak ale tak tohle mi taky neuškodilo, že je gay, ale prostě to nebyl příjemný pocit, ale prostě mě to napadlo jako, protože člověk to i vidí v televizích, všude možně a zná nějaké lidi. Prostě to z té situace vyplynulo. Bylo to opravdu takové zvláštní, takový zvláštní pocit. Takový... (přemýšlí)...těžko říct. To se těžko vysvětluje slovy. Ale hned jako když prostě řekl „Jsem gay“. Tak mě hned přepadla ta myšlenka ho chránit. Prostě je gay. Jelikož po nějakých mojich zkušenostech v životě, naštěstí teda jsem ho chtěl hned chránit. Hned jsem jako řekl: „Jo, já ti pomůžu, můžeš tu bydlet“ Protože mi řekl o mamce, o všem, jak to brala ona. Pak jsem teda řekl jeho bratrovi ať si z něho nedělá srandu a všem. Chtěl jsem ho prostě chránit, nic jiného. Ta prvotní myšlenka byla ho chránit.

T: V podstatě jste mi odpověděl i na další otázku, přesto Vám ji položím. Kam směřovaly Vaše myšlenky, které se vztahovaly k homosexualitě Vašeho syna? Kladl jste si například otázku „Jak se to mohlo stát“?

R: To jste řekla fakt pěkně, to mě fakt napadlo...(úsměv)...„Jak se to mohlo stát?“ Samozřejmě každý obviňuje druhé... jo. V první myšlence obviňuje matku a taky všechny okolo toho. Fakt, „jak se to mohlo stát...a proč jako... jak je to možné...“. Můj syn měl úraz, který se týkal jeho přirození, tak jestli to není tím. Člověk je neznalý a potom, když se

o tom začne trochu zajímat, zjistí, že tyhle věci, to ovlivnit nemohly, prostě to je tak dané. Prostě to tak je dané. V nějakých letech se prostě rozhodne, že je gay. Říká se, že se jedná o 4%, ale dnes si myslím, že je to i víc, třeba i 10%. Furt je to menšina ale může se to prostě stát (důraz), ale oni za to fakt, ti lidé nemůžou. Ale máte pravdu, chtěl jsem obvinít všechny kolem sebe a opravdu jsem si říkal: „Jak se to mohlo stát?“ ale hlavně kvůli neznalosti!

T: Pociťoval jste v rámci prvotních okamžiků strach z reakce okolí?

R: Tak to určitě. Nebojím se kvůli mně ale kvůli syna, ať ho přijmou. Dodneška mám z toho strach, protože to plno lidí neví. Dneska je fakt, že jsme o 20 let dopředu, ale ti lidi jsou dneska strašní. Říkají: „Je to gay... je to buzerant... a oni TO dělají a je to nechutné“ jako nechutné... taky pro mě to je nechutné, nedíval bych se na to, jako takhle, ale když se odprostíte od toho sexu tak proč ne, proč by se nemohli držet za ruku nebo si dát pusu. (pousmání se) Neříkám, že by mi to bylo úplně příjemné a chtěl bych to nějak vídávat ale jako dobrý, fajn, dají si pusu, drží se za ruku. Tež jsem jako k té skupině ne úplně nakloněn, ale jsem spíše tolerantní, v tomhle smyslu ať si dělá každý, co chce, jako jo. Neobviňoval bych toho ani toho, jako fakt. Ale jako když se nad tím zamyslím, tak samozřejmě se přikláním na tu druhou stranu, jako jednoznačně. Přesto vlak nejede, nebudu přece hanit vlastního syna, i když věřím, že jsou rodiče, kteří to dítě odepíší a nechtějí s ním nic společného mít. Je plno případů

T: Jak se situace ohledně přijetí homosexuality Vašeho dítěte vyvíjela v následujících dnech?

R: Tak člověk nad tím přemýšlí, (pomlka) jak se to mohlo stát, co se stalo a tak. Pak jak samozřejmě ten člověk bude žít. Jakým způsobem to bude prezentovat. Jakým způsobem bude on... (pomlka). To nešlo už o mě. Celou dobu přemýšlí člověk jenom o něm, jak bude v té společnosti, jestli ho přijmou, jestli budou jeho kamarádi proti němu, jestli si z něho třeba budou dělat srandu. To už bylo vyloženo fakt jenom jeho. Nás se to jako teoreticky netýkalo. Prostě v tomhle... každý má svůj život, jestli je takový nebo takový, jestli se pětkrát rozvede nebo má rád alkoholika, ať si ho má rád, no tak bohužel. Jelikož syn je gay, s tím člověk taky nic neudělá, takže buďme rádi, že je zdravý a že je šťastný - to je to důležité (důraz). Člověk přemýšlí, jak on prostě to bude žít a takhle a jak se bude mít dobře. Člověk mu samozřejmě přeje to nejlepší. Třeba si najde toho nejlepšího chlapa na světě a třeba i on bude nejšťastnější na světě a nemusí mít ani ženskou.

T: Pokoušel jste se tuto novou situaci například nějak řešit?

R: Já ne ale jeho matka ano, pomocí různých vyšetření. Já jsem ji volal, ona mi to nezvedala, tak jsem ji psal, ať se na to vybodne.

T: Takže by se dalo říct, že vy jste opravdu zaujal spíše takový tolerantní postoj?

R: Já jsem měl jako jasno, ale jelikož má, bývala žena – jeho matka pracuje v lékařství, tak by o tom taky něco měla vědět, že to tak prostě nejde, ho tahat po doktorech a tak. Pro ni to byl opravdu větší šok jak pro mě. Jako taky jsem se na to různě vyptával, i ho jestli to není přechodné ale, že bych ho nějak hnál, tak to ne.

T: Jak se s postupem času měnil Váš pohled na tuto skutečnost?

R: Postupem času jsem to bral jako normální, prostě už je takový. Řekl jsem to svoji matce a strašně jsme se o tom dokola bavili, s mou přítelkyní, druhým synem a tak. Akorát s mou bývalo ženou, tedy jeho matkou to bylo těžké řešit. Ona byla zarputilá, že to prostě musíme vyřešit, že bude na holky! (důraz) Ale to jako nejde že... Celé se to neslo v tom duchu pomoci, prostě ať mu nevyčítáme, že je „buzna.“ To jsou takové hanlivé slova, že. Hlavně jsem to říkal tomu Petřovi, jeho bratrovi: „Hlavně mu neříkej takové hanlivé slova“. Ale musím uznat a zaklepat, že se zachoval nakonec pěkně, i syn mi to potvrdil. Chránil ho. Neříkám, že si z něj někdy neudělá srandu, to si udělá člověk vždycky. Prostě to tak někdy nahrává si udělat prdel z toho. No to ale nemá souvislost s tím, že je homosexuál. Je to sranda na jeho člověka, ne na jeho orientaci, víte, jak to myslím...

T: Rozumím, Takže dalo by se říci, že došlo k akceptaci té jeho sexuální odlišnosti?

R: Jó, určitě... Měl jsem tady i jeho přítele, říkal jsem mu, ať si je tady klidně dovede. Mě to nevadí. Fakt jsem byl jako hodně tolerantní. Taky tu někdy spali. To už prostě jako neřeším. Už ani dneska. Prostě má přítele, fajn, pokud je nevidím přímo v tom jako jo (smích) tak jako žijou, vidím, fajn... kdybych viděl kluka s holkou tak jako je to jedno. Ale prostě vždycky je to nepříjemná situace, ten člověk se tomu má vyvarovat (smích)

T: Jaký je tedy Váš pohled na synovu homosexualitu v současné době?

R: Beru to jako přirozené...

T: Ovlivnila tato skutečnost Váš vzájemný vztah s dítětem?

R: Náš vztah to určitě neovlivnilo, vůbec. Ani o procento. Prostě Matěj je takový, jaký je. On byl už předtím takový a je furt stejný, a jestli to má vliv na to, tak to nemá teda. Fakt

ani trošku, fakt musím teda říct, nemá to žádný vliv. Myslím si ale, že spousta rodičů je takových, že si myslí, že se jich to týká a oni to chtějí ovlivnit, pořád budou do toho dítěte nějakým způsobem rýt. Pro mě to je prostě jasné, Matěj je na kluky a tak to je, ale věřím, že někteří lidé mají nějakou představu o budoucnosti toho dítěte a pořád čekají, že se to změní a to dítě si přivede holku domů a tak. Mě to opravdu neovlivnilo, ani v nějakém myšlení, nebo vztahu k němu nebo takhle. U mě nehraje žádnou roli, že je homosexuál, jako fakt. Mě akorát je líto to, že ten Matěj je vyloženě rodinný typ a on to v životě prostě asi nebude mít. Budou mít možná dítě z děčáku, nebo třeba ten chlap bude mít dítě...dobrý...ale svoje... ze zkumavky, s nějakou holkou.

T: Další otázka je mířena k Vaší rodině. Myslíte si, že homosexualita Vašeho dítěte je rodinným tajemstvím, nebo se o ni bez problému hovoří?

R: Myslím si, že asi tajemství. Nějak se o tom veřejně jako nehovoří. Jako že bychom se bavili, že ten je ten.

T: Mám na mysli přímo Vašeho syna...

R: Né... tak to vůbec. Prostě se o tom nebavíme. I když to většina ví, tak se o tom nebaví, jestli už má například kluka. Víte jak se říká: „Už má holku?“ -nemá no... a představte si, jak se někdo ptá: „Už má kluka?“ tak to je takové...Spíš opravdu tajemství. My se jako tady bavíme, úplně jako v nejužším kruhu, jestli už má kluka a tak... ale jako takhle v rodině je to spíše tajemství a asi to bude tajemství do konce života. Nevím fakt nevím. Jednou přijde, řekne, že má kluka, žení se, nevím, já fakt nedokážu na to odpovědět. Jako my co jsme tady ta nejužší rodina tak my to přijmeme ale fakt si nedokážu představit, jak se na to budou tvářit ti druzí. Vím, že to neví můj bratr. Ten je takový...on má mého syna rád, ale myslím si, že by to jejich vztah mohlo ovlivnit, kdyby se to dozvěděl. To jsem si sto procentně jistý!

T: Máte dojem, že tato skutečnost ovlivnila vztahy mezi jinými rodinnými příslušníky?

R: Myslím si, že to svým způsobem ovlivnilo mojí matku, dříve se ptávala, jestli má syn holku apod. Od doby, co o něm ví, tak se ho na to vůbec neptá, vůbec! Ani v náznaku. Asi jí to opravdu trochu ovlivnilo, protože už se neptá, jako kdyby jí to nevadilo tak zeptá: „Už máš kluka Já se tolik ani s rodinnými příslušníky nevidám, a že bychom se o tom nějak bavili, o fakt ne. Věřím ale, že by to ovlivnilo vztah toho mého bráčky k Matějovi, jak už jsem říkal. Tak samo jeho bratranci, ti se se synem hodně baví, ale jestli má kluka, nebo ne, se nebaví, takže věřím, že i pro ně je to nepříjemné. Takže podvědomě si myslím, že je to

taky ovlivnilo, protože přirozené přece je se zeptat: „Už s někým chodíš, máš někoho?“ Všichni se ptají jen na jeho školu a jak se má, jenom na určité věci ale neptají se na tu důležitou věc, jestli někoho má.

T: Takže pokud by byl Váš syn „na holky“ když to tak řeknu tak by se ho ptali?

R: Jó, to určitě jo. Protože oni se ho ptali předtím. Takhle to podle toho беру. Dneska se už ale fakt neptají. Věřím, že i pro ně to není příjemné. Je pravda, že v naší rodině gayové nikdy nebyli, takže my s tím zkušenosti nemáme. Je taky pravda že jsem se s nimi ani já o tom nikdy nebavil.

T: Jaké jsou podle Vás pozitiva, která vyplývají ze sexuální odlišnosti Vašeho syna?

R: Nevím, co bych měl vidět v pozitivních věcech. (přemýšlí) Já to jako celkově vidím furt pozitivně. Mě to neovlivnilo. Najde si kluka, budou spolu šťastní, budou jezdit po dovolených a budou se mít rádi, to je pozitivní jako takhle. Takže pozitivum vidím v tom, že se jakoby nic nestalo, pro mě to nehraje žádnou roli, že je „jiný“. Jsem rád, že si to přiznal, to bylo pro něho asi to nejdůležitější, že si to řekl, že už se neplácal s holkama, které mu nic neříkaly. Prostě si našel ten svůj způsob života, který mu vyhovuje a orientoval se prostě na ty chlapy. Tohle je to pozitivní... teda hlavně pro něho. Pro nás je to furt stejné, teda aspoň pro mě.

T: V čem naopak vidíte negativa?

R: Tam je to právě to okolí, ta společnost. Jako je pravda, že ta společnost je tolerantní, jako tak v globále, ale v té rodině...nevěřím tomu, že někdo bude šťastný, že ho nebude pomlouvat nebo takhle, protože ta rodin jeho matky... Oni jsou pobožní...jako v křesťanském duchu...prostě je to deviant, je to vyvrhel. Ti lidi to prostě nedokážou pochopit. To je to, čeho se on taky nejvíce obával... aby ho jeho vlastní rodina nezavrhla.

T: Rozumím... Ode mě je to vše, pokud se vy chcete na něco zeptat...?

R: Asi né...

T: V tom případě moc děkuji za spolupráci

PŘÍLOHA P VI: ROZHOVOR Č. 5, (RESPONDENT C2)

T: Jak jste se o homosexualitě Vašeho dítěte dozvěděla?

R: Přímo od mé dcery.

T: Byla jste první z rodičů, kdo o této skutečnosti věděl?

R: Ano, máme otevřený a vztah založen na důvěře.

T: Měla jste nějaké tušení před samotným odhalením této skutečnosti?

R: Ano.. měla jsem tušení minimálně 7 let, bylo mi záhadou, že neznám žádného přítele, ale jen kamarádky. Samozřejmě i trochu chlapecké a drsnější chování bylo další takovou indicií k mému domnění.

T: Kolik bylo dceři, když Vám oznámila, a jak je to tedy dlouho co o této skutečnosti víte?

R: Asi kolem 20 a je to už 5 let co to víme.

T: Jaká byla Vaše bezprostřední reakce na tuto skutečnost?

R: Reakce byla úplně v pohodě myslím si, že i ona byl překvapena.

T: A jak například zněla vaše první slova? Vzpomenete si na ten okamžik?

R: (smích) „My jsme to tušili již delší dobu.“

T: Kam směřovaly Vaše prvotní myšlenky, které se vztahovaly k homosexualitě Vaší dcery?

R: Chtěla jsem jen ať je spokojená a šťastná. A moje první slova co jsem ji k tomu řekla byly, že se nemá za co stydět, takhle se už narodila bohužel a to nikdo neovlivní.

T: Pociťovala jste v rámci prvotních okamžiků strach z reakce okolí?

R: Okolí vůbec neřešíme pro mě je důležité aby fungovala rodina, z okolí bohužel nemám nic pro život.

T: Jak se situace ohledně přijetí homosexuality Vašeho dítěte vyvíjela v následujících dnech?

R: Myslím si, že se nic nezměnilo, jen se dceři ulevilo, že to už víme.

T: Pokoušela jste se tuto novou situacínějak řešit?

R:ne

T: Ani z delšího časového hlediska, nezměnil se Váš pohled na celou tuto záležitost?

R: Pro nás zda žijí 2 holky, nebo 2 kluci tak smíšený pár je stejné. Vše se odvíjí stejně a celý život je založen na toleranci lidí.

T: Takže bychom mohli říci, že došlo k úplnému přijetí skutečnosti?

R: Ano, úplně a nač věřit ve změnu když člověk je tím, čím se narodí....

T: Jak byste charakterizovala svůj pohled na tuto skutečnost v současné době?

R: Úplně beze změny.

T: Ovlivnila tato skutečnost Váš vzájemný vztah s dítětem?

R: Ne

T: Rozebíráte v rodině situaci Vaší dcery, zdali má v současné době přítelkyni apod.

R: Ano rozebíráme...je to život jako každý jiný a pravidla jsou všude stejná.

T: Máte dojem, že tato skutečnost ovlivnila vztahy mezi jinými rodinnými příslušníky?

R: Ne... neovlivnila... a pokud má člověk toho druhého rád, bude ho akceptovat a mít rád takového jaký je.

T: Jaké jsou podle Vás pozitiva, která vyplývají ze sexuální odlišnosti Vašeho dítěte?

R: Těžko říct, my měli otevřený vztah, i když byli malí. Nikdy jsme dětem nelhali, jak přišli na svět, pokud si chtěli povykládat o antikoncepci nebyl problém cokoli jim sdělit a otevřeně si promluvit. A od doby co nám to řekla bych já asi řekla... spíš si myslím se jí ulevilo a nemusí nic tajit proč taky...

T: Spatřujete nějaká negativní rizika, která vyplývají ze sexuální odlišnosti Vaší dcery?

R: Asi si žádná nevybavím.

T: Co třeba okolní svět a jeho postoj k této menšině?

R: Pokud to okolí nepřijímá...neřeším...Pokud jsou lidi kolem normální, tak ji berou takovou jaká je. Je to hodná a milá holka.

T: Jsme u konce. Máte Vy na mě nějakou otázku?

R: Ne.

T: V tom případě Vám děkuji.

R: Rádo se stalo. (smích)